ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు

శుక్రవారం (జులై ముప్పై మొదటి రోజు)

రెండు వేల ఇరవై

ప్రస్తుతం

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ ఎం.సత్యనారాయణ మూర్తి

రిట్ పిటిషన్ నెంబరు: 9808 ఆఫ్ 2020 మధ్య:

1. చినపుల్లయ్య సతీమణి యాతం బంగారు వెంకమ్మ వయసు 75 ఏళ్లు.

2. నరసింహారావు సతీమణి చేదా అలివేలు మంగ తాయారు,

   వయసు 49 ఏళ్లు కాగా..

   వీరిద్దరూ పశ్చిమగోదావరి జిల్లా భీమవరం మండలం గొల్లవానితిప్ప గ్రామానికి

   చెందినవారు.

... పిటిషనర్(లు)

మరియు:

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న దాని ప్రిన్సిపల్ సెక్రెటరీ,

   రెవెన్యూ శాఖ,

   సెక్రటేరియట్ భవనాలు,

   వెలగపూడి, అమరావతి, గుంటూరు

   జిల్లా.

3. తహసీల్దార్, భీమవరం మండలం, భీమవరం, పశ్చిమ

   గోదావరి జిల్లా

... ప్రతిస్పందకులు

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది: సి.రామచంద్రరాజు

ప్రతివాదుల తరఫు న్యాయవాది: భూసేకరణకు జీపీ

కోర్టు ఈ క్రింది వాటిని చేసింది: ఉత్తర్వు

2020:APHC:14931

ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు :: అమరావతి

****

<u>రిట్ పిటిషన్ నెం.9808 ఆఫ్ 2020</u>

మధ్య:

యాతం బంగారు వెంకమ్మ, మరొకరు.

... పిటిషనర్లు..

మరియు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం,

దాని ప్రిన్సిపల్ సెక్రెటరీ ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నారు.

రెవెన్యూ శాఖ,

సచివాలయ భవనాలు, వెలగపూడి,

అమరావతి, గుంటూరు జిల్లా, మరొకటి

... ప్రతివాదులు..

31.07.2020న తీర్పు

గౌరవనీయ జస్టిస్ ఎం.సత్యనారాయణ మూర్తి

1. స్థానిక వార్తాపత్రికల రిపోర్టర్లు కావచ్చు తీర్పులను చూడటానికి అనుమతించవచ్చు?

2. తీర్పు కాపీలు ఏమైనప్పటికీ.. లా రిపోర్టర్లు/జర్నల్స్ కు మార్క్ చేయబడింది

3. వారి లేడీషిప్/లార్డ్షిప్ తీర్పు యొక్క న్యాయమైన కాపీని చూడాలనుకుంటున్నారా?

* గౌరవనీయ జస్టిస్ ఎం.సత్యనారాయణమూర్తి

+ రిట్ పిటిషన్ నెం.9808 ఆఫ్ 2020

% 31.07.2020

యాతం బంగారు వెంకమ్మ, మరొకరు

....పిటిషనర్లు

v.

$ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం,

దాని ప్రిన్సిపల్ సెక్రెటరీ ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నారు.

రెవెన్యూ శాఖ,

సచివాలయ భవనాలు, వెలగపూడి,

అమరావతి, గుంటూరు జిల్లా, మరొకటి

.... ప్రతిస్పందకులు! పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది :

సి.రామచంద్రరాజు

ప్రతివాదుల తరఫు న్యాయవాది: రెవెన్యూ కోసం ప్రభుత్వ ప్లీడర్

<జీస్ట్ :

>హెడ్ గమనిక:

? రిఫర్ చేసిన కేసులు:

1. (1883) 27 ఎడిషన్ 105, 107
2. AIR 1996 SC 697
3. (1996) 7 SCC 450
4. AIR 1997 SC 503
5. (2017) 11 SCC 601
6. (1914) ఎల్.ఆర్. 42 ఐ.ఎ. 44

7. ఏఐఆర్ 1963 ఎస్సీ 151
8. ఏఐఆర్ 1953 ప్యాట్ 167
9. ఏఐఆర్ 1960 ఎస్సీ 1203
10. ఏఐఆర్ 1966 ఎస్సీ 1788
11. (1973) 1 SCC 188
12. ఏఐఆర్ 1956 ఎస్సీ 294
13. ఏఐఆర్ 2004 ఏపీ 250
14. 1995 సుప్ (1) ఎస్ సిసి 596
15. ఏఐఆర్ 1960 ఎస్సీ 932
16. ఏఐఆర్ 1978 ఎస్సీ 597
17. AIR1986SC180
18. (1991) ఐ.ఎల్.జె395 ఎస్.సి.
19. AIR 1999 SC 1416
20. ఏఐఆర్ 1996 ఎస్సీ 1051
21. ఏఐఆర్ 1995 ఎస్సీ 1770
22. ఏఐఆర్ 1996 ఎస్సీ 114
23. ఏఐఆర్ 2013 ఎస్సీ 565
24. ఏఐఆర్ 1956 ఎస్సీ 479
25. ఏఐఆర్ 1955 ఎస్సీ 25
26. 1955 (1) దక్షిణ మధ్య రైల్వే 599
27. ఏఐఆర్ 1959 ఎస్సీ 149
28. ఏఐఆర్ 1967 ఎస్సీ 52
29. AIR 1982 SC 33
30. ఏఐఆర్ 2003 ఎస్సీ 250

గౌరవనీయ జస్టిస్ ఎం.సత్యనారాయణ మూర్తి

రిట్ పిటిషన్ నెం.9808 ఆఫ్ 2020

క్రమం:

భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం పిటిషనర్ల భూమిని పునరుద్ధరించడానికి 13.04.2020 నాటి ప్రొసీడింగ్స్ ఆర్ఓసీ నెం.1304/2019 ప్రకారం ప్రతివాది నెం.2 చర్యను ప్రకటిస్తూ రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేయబడింది.
పశ్చిమగోదావరి జిల్లా భీమవరం మండలం ఎల్.జి.పాడు గ్రామానికి చెందిన పిటిషనర్ నెం.2కు చెందిన ఆర్.ఎస్.నెం.438-1బి జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూ (ల్యాండ్స్-1)కు విరుద్ధంగా విచక్షణారహితంగా, విచక్షణారహితంగా ఉంది.
30.12.2019 నాటి డిపార్ట్ మెంట్, ఆంధ్రప్రదేశ్ అసైన్డ్ భూముల (బదిలీల నిషేధ) చట్టం, 1977 (సంక్షిప్తంగా "చట్టం 9 ఆఫ్ 1977") యొక్క నిబంధనలకు విరుద్ధంగా మరియు భూసేకరణ, పునరావాసం మరియు పునరావాసంలో న్యాయమైన పరిహారం మరియు పారదర్శకత చట్టం, 2013 (సంక్షిప్తంగా "చట్టం, 2013") యొక్క నిబంధనలకు విరుద్ధంగా మరియు అత్యంత అహేతుకమైన, సహజ న్యాయ సూత్రాలను ఉల్లంఘించింది. మరియు భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14 మరియు 21 లను కూడా ఉల్లంఘిస్తుంది.

పిటిషనర్లు గొల్లవానితిప్ప గ్రామానికి చెందిన వారు.

భీమవరం మండలం, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా. ప్రతిస్పందకుడు నెం.1

రాష్ట్ర మరియు ప్రతివాది నెం.2 తహసీల్దార్, భీమవరం మండలం, భీమవరం, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా.

పిటిషనర్ల పూర్వీకులు గత 50 ఏళ్లుగా ఈ భూమిని తమ ఆధీనంలో ఉంచుకున్నారని, వారి మరణానంతరం పిటిషనర్లు శాంతియుతంగా ఆ భూమిని తమ ఆధీనంలో ఉంచుకున్నారని పేర్కొన్నారు. పిటిషనర్లు చాలాకాలంగా భూమిని శివాయ్ జమదార్లుగా కలిగి ఉన్నారని, పిటిషనర్లు భూమిలేని నిరుపేదలు అని గుర్తించిన ప్రభుత్వం 2005లో పిటిషనర్ నెం.2కు ఎల్.జి.పాడు రెవెన్యూ గ్రామంలోని ఆర్.ఎస్.నెం.438-1బిలో 1.63

సెంట్ల భూమిని 2005లో పిటిషనర్ నెం.2కు, ఆర్.ఎస్.నెం.1లో 0.75 సెంట్ల విస్తీర్ణాన్ని కేటాయించింది.

ఆర్.ఎస్.నెం.438-1ఎఫ్, మొత్తం ఏసీ.0.97 సెంట్లు పిటిషనర్ నెం.1కు అనుకూలంగా ఉన్నాయి. అప్పగింత నుంచి పిటిషనర్లు తమకు కేటాయించిన ఆస్తిని తమ ఆధీనంలో, అనుభవిస్తున్నారు. భూములు లోతట్టు ప్రాంతాలు కావడం, ఏటా ముంపునకు గురికావడం, సాగుకు పనికిరాకుండా పోవడంతో పిటిషనర్లు ఆ భూమిని చేపల చెరువులుగా మార్చి తమ జీవనోపాధి కోసం చేపల పెంపకం చేపట్టారు.

ప్రతివాది నెం.2 23.03.2020 నాటి నోటీసులను జారీ చేసి, ఏపీ అసైన్డ్ భూములు (బదిలీల నిషేధ) చట్టం, 1977 (సంక్షిప్తంగా "1977 చట్టం 9") యొక్క నిబంధనల ప్రకారం భూమిని తిరిగి ప్రారంభించాలని ప్రతిపాదిస్తూ, చట్టం 9 యొక్క సెక్షన్ 3 కింద ఎటువంటి ఉల్లంఘనను ఆరోపించలేదు.

1977. అందువల్ల 1977 చట్టం 9 ప్రకారం ప్రతివాది నెం.2 జారీ చేసిన నోటీసులు చట్టప్రకారం చెడ్డవి.

23.03.2020 నాటి నోటీసులు అందుకున్న పిటిషనర్లు 26.03.2020న ప్రతివాది నెం.2కు తగిన సమాధానం ఇచ్చారు, తాము భూమిలేని నిరుపేదలమని, ఇతర ఆదాయ మార్గాలు లేకుండా పూర్తిగా భూమిపై ఆధారపడి జీవనోపాధి పొందుతున్నారని, భూమిని తిరిగి ప్రారంభించవద్దని అభ్యర్థించారు. దురదృష్టవశాత్తు, ప్రతివాది నెం.2 వారి సమాధానంలోని విషయాలను పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా 13.04.2020 నాటి పునరుద్ధరణ ఉత్తర్వులను జారీ చేసింది.

ప్రతిస్పందకుడు నెం.3 పాస్ కావడానికి ముందు ఎండార్స్ మెంట్ జారీ చేశాడు

ఇళ్ల స్థలాల కోసం భూములను ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకోబోతోందని, 2013 భూసేకరణ చట్టం ప్రకారం పిటిషనర్లకు నష్టపరిహారం చెల్లిస్తామని పేర్కొంటూ 27.03.2020న పిటిషనర్లకు తిరిగి ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. అందువల్ల రిట్ పిటిషన్ లో పొందుపరిచిన పునఃప్రారంభ ఉత్తర్వులు జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూకు విరుద్ధంగా ఉన్నాయి.

(భూమి-1) డిపార్ట్ మెంట్ తేది 30.12.2019. దీని ప్రకారం, భూమిని తిరిగి ప్రారంభించడానికి జిల్లా కలెక్టర్కు అధికారం ఉంది, అందువల్ల ప్రతివాది నెం.2 భూమిని తిరిగి ప్రారంభించడానికి అసమర్థుడు.

ప్రతివాది నెం.2 జారీ చేసిన పునఃప్రారంభ ఉత్తర్వులు 30.12.2019 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూ (ల్యాండ్-1) విభాగానికి విరుద్ధంగా ఉన్నాయని, నిబంధనలు ఉల్లంఘించడం లేదా కేటాయించిన భూములను ఉపయోగించుకోని కారణంగా ఇళ్ల స్థలాలు ఇవ్వడానికి నవరత్నాలు పథకానికి మాత్రమే పునరుద్ధరించాలని పేర్కొంది. 30.12.2019 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.510లో భూమిలేని పేదలకు కేటాయించిన భూములను పునరుద్ధరించే ఆలోచన లేదు. అందువల్ల 30.12.2019 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూ (ల్యాండ్స్-1) శాఖకు విరుద్ధంగా ఈ ఉత్తర్వులు ఉన్నాయి.

21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 ప్రకారం అసైన్డ్ భూములు ప్రజాప్రయోజనాల కోసమో, ప్రభుత్వ శాఖలు లేదా కార్పొరేషన్లకో బదలాయించడానికి అవసరమైనప్పుడల్లా పట్టా షరతుల ప్రకారమే భూములను పునరుద్ధరించాలని, భూసేకరణలో న్యాయమైన పరిహారం, పారదర్శకత అనే నిబంధనల ప్రకారం పట్టా భూములతో సమానంగా అసైన్డ్ భూములకు పరిహారం చెల్లించాలని పేర్కొంది. పునరావాస, పునరావాస చట్టం, 2013. భూమిని వినియోగించకపోవడం, పట్టా నిబంధనల ఉల్లంఘన కారణంగా ప్రైవేటు వ్యక్తులు, ప్రైవేటు సంస్థలు, ప్రభుత్వ సంస్థలు, శాఖలకు బదలాయించిన భూముల పునరుద్ధరణ కోసం 30.12.2019న జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూ (ల్యాండ్స్-1) జారీ చేశారు. అందువల్ల జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూ (ల్యాండ్స్-1) శాఖ
30.12.2019 నవరత్నాల అమలుకు మార్గదర్శకాలను పొందుపరిచారు.

21.06.2016 నాటి సాధారణ జీవో ఎంఎస్ నెం.259ను ఇది అతిక్రమించిందని, అందువల్ల పిటిషనర్ల భూముల పునరుద్ధరణకు దరఖాస్తు లేదని పేర్కొంది.

పునరుద్ధరణ ఉత్తర్వుల్లో పేర్కొన్న పట్టాల్లోని షరతు నెం.17 ప్రకారం పిటిషనర్ల ఇళ్ల స్థలాలను తిరిగి ఇచ్చే అధికారం ప్రతివాది నెం.2కు లేదు. వాస్తవానికి పిటిషనర్లకు జారీ చేసిన పట్టాల్లోని 17వ నిబంధన ప్రకారం ఏదైనా ప్రాజెక్టు కోసమో, ప్రభుత్వ స్వప్రయోజనాల కోసమో మాత్రమే భూమిని పునరుద్ధరించాలి తప్ప ఇళ్ల స్థలాలు ఇవ్వడానికి కాదు. అందువల్ల, వారి భూములను పునరుద్ధరించడం షరతు నెం.17కు విరుద్ధం, కాబట్టి పునరుద్ధరణ ఉత్తర్వులు చట్టవిరుద్ధం.

పిటిషనర్లకు, ఇతర భూమిలేని పేదలకు కొద్దిపాటి భూములను కేటాయించడం ప్రజాప్రయోజనం. ఒక ప్రజాప్రయోజనం మరొక ప్రజా ప్రయోజనాన్ని దెబ్బతీయకూడదు.

ప్రజాప్రయోజనాల కోసం సంక్షేమ రాజ్యం అనే ఏ విధానమైనా ఎప్పుడో అమల్లోకి వచ్చిన మరో ప్రజాప్రయోజనాన్ని పణంగా పెట్టకూడదు. అందువల్ల పిటిషనర్లకు భూమిలేని నిరుపేదలుగా కేటాయించిన భూమిని మరో ప్రజాప్రయోజనం ముసుగులో లాక్కోవడం కుదరదు. ఎప్పుడో అమలు చేసిన ప్రజాప్రయోజనాల కోసం ఏ ప్రజాప్రయోజనమైనా అత్యంత అవాంఛనీయం, అహేతుకం, భారత రాజ్యాంగంలోని 14, 21 అధికరణలను ఉల్లంఘించడమే కాకుండా ప్రజాప్రయోజన స్ఫూర్తికి విరుద్ధం.

అసైన్డ్ భూములను న్యాయమైన హక్కు ద్వారా పరిపాలిస్తారు

భూసేకరణ, పునరావాసం, పునరావాస చట్టంలో పరిహారం, పారదర్శకత చట్టం, 2013. 2013 నూతన భూసేకరణ చట్టంలోని సెక్షన్ 3 (సి) (వి), (ఆర్) ప్రకారం అసైన్డ్ భూములను పునరుద్ధరించకుండా, అసైన్డ్ భూములు ప్రభుత్వానికి అవసరమైతే చట్టం ప్రకారం ప్రభుత్వమే స్వాధీనం చేసుకోవాలి. అందువల్ల అసైన్డ్ భూములు ప్రభుత్వానికి అవసరమైనా ప్రభుత్వం తప్పనిసరిగా భూసేకరణ చట్టం కింద చర్యలు చేపట్టాలి. పిటిషనర్ల భూములకు సంబంధించి భూసేకరణ చట్టం కింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కానీ, జిల్లా కలెక్టర్ కానీ ఎలాంటి నోటిఫికేషన్ జారీ చేయలేదు. పర్యవసానంగా, ప్రతివాది నెం.2 యొక్క చర్య చట్టవిరుద్ధం, అత్యంత నిరంకుశమైనది మరియు చట్టం, 2013 యొక్క నిబంధనలకు విరుద్ధం.

ప్రస్తుతానికి ఆ భూమిని ఫిష్ ట్యాంకులుగా మార్చినప్పుడు ఇళ్ల స్థలాలకు అనువుగా లేదని, అందువల్ల ప్రతివాది నెం.2 ఉద్దేశపూర్వకంగానే ఆ భూమిని చేపల చెరువులుగా మార్చారన్న వాస్తవాన్ని విస్మరించి అక్రమంగా భూములను పునరుద్ధరించారని వాదిస్తున్నారు.

ప్రతివాది నెం.2 చట్టబద్ధమైన ప్రక్రియను అనుసరించకుండా భూమిని తిరిగి ప్రారంభించడానికి మరియు పిటిషనర్ల నుండి స్వాధీనం చేసుకోవడానికి అర్హులు కాదు, అందువల్ల భూమిని తిరిగి ప్రారంభించడానికి ప్రతివాది నెం.2 జారీ చేసిన ఉత్తర్వులు చట్టవిరుద్ధం, ఏకపక్షం, సహజ న్యాయ సూత్రాలను ఉల్లంఘిస్తుంది.

రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300-ఏ, ఆర్టికల్ 31తో పాటు ఆర్టికల్ 14, 21లను ఉల్లంఘించారని, రిట్ పిటిషన్ ను అనుమతించాలని కోరారు.

అడ్వకేట్ అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ ఫర్ రెవెన్యూ కౌంటర్ దాఖలు చేయలేదని, కౌంటర్ దాఖలు చేయాలని ఈ కోర్టు ఆదేశించినప్పటికీ, ముందస్తు వాదన హక్కును రిజర్వ్ చేసింది.

పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది సి.రామచంద్రరాజు వాదనలు వినిపిస్తూ పిటిషనర్లు రెండు వేర్వేరు ప్రాంతాలకు యజమానులని, వారు వాటిని కలిగి ఉన్నారని, అనుభవిస్తున్నారని వాదించారు. వాస్తవానికి వారి పూర్వీకుల ఆధీనంలోనే ఉన్నారని, వారు మరణించిన తర్వాత కూడా పిటిషనర్లు ఆ ఆస్తిని తమ ఆధీనంలో ఉంచుకుంటున్నారని, వారు భూమిలేని నిరుపేదలు అని గుర్తించి రెవెన్యూ శాఖ వారికి పట్టాలు మంజూరు చేసి, భూమిని కేటాయించి, అవి వ్యవసాయ పనులకు అనువుగా లేకపోవడంతో చేపల చెరువులుగా మార్చారు. పర్యవసానంగా భూమి ఆకారంలో లభ్యం కావడం లేదు.

వ్యవసాయ భూములు..

జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ఎస్ఎన్) పరంగా.. I) డిపార్ట్ మెంట్

తేది 21.06.2016న తహసీల్దార్ కు భూమిని తిరిగి ఇచ్చే హక్కు లేదు. పైన పేర్కొన్న జీవో ప్రకారం కూడా, ఒక ప్రాజెక్టు కోసం లేదా ప్రభుత్వ శాఖ లేదా కార్పొరేషన్కు బదలాయించడం కోసం మాత్రమే భూమిని పునరుద్ధరించవచ్చు. భూమిలేని నిరుపేదలైన వారి జీవనోపాధి కోసం పిటిషనర్లకు ప్రజాప్రయోజనాల కోసం పట్టాలు జారీ చేసినప్పుడు, 'ప్రజా ప్రయోజనం' ముసుగులో వాటిని తిరిగి ప్రారంభించడానికి వీల్లేదు, "నవరత్నాలు - పేదలందికి ఇల్లు" పథకం కింద భూమిలేని పేదలైన వేర్వేరు వ్యక్తులకు వాటిని కేటాయించడానికి వీల్లేదు. ఒక ప్రజా ప్రయోజనం మరొక ప్రజా ప్రయోజనాన్ని అధిగమించదు; అందువల్ల, పునరుద్ధరణ ఉత్తర్వులు చట్టవిరుద్ధం మరియు ఏకపక్షం

అయితే 30.12.2019 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూ (ల్యాండ్-1) శాఖ ప్రకారం ప్రతివాది నెం.2కు భూమిని తిరిగి ఇచ్చే అధికారం లేదని, భూమిని గుర్తించి తిరిగి ప్రారంభించే అధికారం జిల్లా కలెక్టర్ కు ఉందని, ఈ ప్రాతిపదికన రిట్ పిటిషన్ లో పొందుపరిచిన ఉత్తర్వులను కూడా కొట్టివేయాలని మరో వాదన వినిపిస్తోంది.

లేనిపక్షంలో 2013 చట్టం నిబంధనల ప్రకారం అసైన్డ్ భూములను పునరుద్ధరించడానికి వీల్లేదు. అందువల్ల పట్టా షరతుల్లోని క్లాజ్ 17ను ఉపయోగించి పునఃప్రారంభించే ఉత్తర్వు ప్రతివాది నెం.2 ఏకపక్షంగా అధికార దుర్వినియోగమని, పిటిషనర్లకు వ్యతిరేకంగా

13.04.2020న జారీ చేసిన పునరుద్ధరణ ఉత్తర్వులను చట్టవిరుద్ధంగా, ఏకపక్షంగా ప్రకటిస్తూ మాండమస్ రిట్ జారీ చేయాలని అభ్యర్థించారు.

పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది వాదనలను తోసిపుచ్చుతూ రెవెన్యూ అసిస్టెంట్ గవర్న్ మెంట్ ప్లీడర్ ఎలాంటి కౌంటర్ దాఖలు చేయకుండా వాదనలు వినిపించారు.

జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ఎస్ఎన్). 1) 21.06.2016 నాటి డిపార్టుమెంటు ప్రకారం అసైన్డ్ భూమి ప్రజాప్రయోజనాల కోసమో, కార్పొరేషన్ కు కేటాయించడమో లేదా ప్రభుత్వ సొంత ఉపయోగం కోసమో అవసరమైనప్పుడు ఆ భూమిని తిరిగి పొందే హక్కు ప్రభుత్వానికి ఉంది. జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ఎస్ఎన్) నిబంధనల ప్రకారం నోటీసులు జారీ చేశారు. 1) 21.06.2016 నాటి డిపార్ట్ మెంట్ సహజ న్యాయ సూత్రాలకు అనుగుణంగా ఉందని, పిటిషనర్లు సమర్పించిన సమాధానాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాతే పునఃప్రారంభ ఉత్తర్వులు జారీ చేసిందని పేర్కొన్నారు. అందువల్ల, పునరుద్ధరణ ఉత్తర్వుకు ఎటువంటి న్యాయపరమైన లోపాలు లేవని, 30.12.2019 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూ (ల్యాండ్-1) విభాగానికి కేసు యొక్క ప్రస్తుత వాస్తవాలకు వర్తించదని, అందువల్ల, రద్దు చేసిన ఉత్తర్వులను కొట్టివేయలేమని పేర్కొంది.

ప్రత్యర్థుల వాదనలను పరిగణనలోకి తీసుకొని, రికార్డుల్లో లభ్యమయ్యే అంశాలను పరిశీలిస్తే, పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అంశాలు:

(1) భూమిలేని నిరుపేదలకు భూమిని కేటాయించడం ప్రజా ప్రయోజనమేనా?

(2) పిటిషనర్లకు కేటాయించిన భూములను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవడం రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21, 300-ఏలను ఉల్లంఘించడమేనా? కాకపోతే, ప్రతివాది నెం.2 ద్వారా 13.04.2020 నాటి ప్రొసీడింగ్స్ ఆర్ఓసి.నెం.1304/2019 ప్రకారం పునరుద్ధరించబడిన పునఃప్రారంభ ఉత్తర్వులను కొనసాగించాలా?

పి ఒ ఐ ఎన్ టి నెం.1:

ఆంధ్రప్రదేశ్ రెవెన్యూ బోర్డు స్టాండింగ్ ఆర్డర్స్ లోని బీఎస్ వో 15 ప్రకారం పిటిషనర్లు భూమిలేని నిరుపేదలు కావడం, పిటిషనర్లకు జీవనోపాధి కల్పించాల్సిన రాష్ట్ర బాధ్యతను నిర్వర్తిస్తూ కొన్ని షరతులతో గ్రాంటు ఇవ్వడం ద్వారా పిటిషనర్లకు భూమిని కేటాయించారు. డి-ఫారం పట్టా యొక్క కండిషన్ నెం.17 ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

ఒక ప్రాజెక్టుకు లేదా మరేదైనా ప్రజాప్రయోజనాలకు భూములు అవసరమైతే ఆ భూమిని పునరుద్ధరిస్తామని, ఏపైనా అభివృద్ధి చేసిన వారికి నష్టపరిహారం చెల్లిస్తామని చెప్పారు.

ప్రజాప్రయోజనాల కోసం భూమిని తిరిగి పొందే హక్కును రాష్ట్రం రిజర్వు చేసి, డి-ఫారం పట్టాలోనే ఒక షరతును చేర్చింది. వాస్తవానికి పట్టా మంజూరు ప్రజాప్రయోజనాల కోసమా కాదా అనే అంశంపై పెద్దగా వివాదాలు లేవనీ, పిటిషనర్లకు జీవనోపాధి కల్పించేందుకు డీ-ఫారం పట్టా మంజూరు చేసి పిటిషనర్లకు భూమిని కేటాయించారని రిట్ పిటిషన్ తో పాటు దాఖలు చేసిన అఫిడవిట్ లోని పేరా నెం.11లో పిటిషనర్లు వాదించారు. ప్రభుత్వ వనరులను పంపిణీ చేయడం ద్వారా అసైన్ మెంట్ మంజూరు చేయడం మరే ఇతర ప్రజా ప్రయోజనం ద్వారా అధిగమించబడదు కాబట్టి ప్రజా ప్రయోజనం కోసం దానిని తిరిగి ప్రారంభించడం చట్టానికి విరుద్ధం. అందువల్ల అఫిడవిట్ లోని పేరా నెం.11లో చేసిన ఆరోపణలను బట్టి ఆ భూమిని కేటాయిస్తూ పట్టాలు మంజూరు చేయడం కేవలం ప్రజాప్రయోజనాల కోసమేనని స్పష్టమవుతోంది. అయితే, డి-ఫారం పట్టాలోని షరతు నెం.17ను అమలు చేస్తూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పునఃప్రారంభ ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. కాబట్టి ప్రజాప్రయోజనం అనే పదాన్ని విశ్లేషిస్తూ వివిధ న్యాయస్థానాలు రూపొందించిన చట్టాన్ని అమలు చేయడం సముచితం.

'ప్రజా ప్రయోజనం' అనేది BSO 15 కింద నిర్వచించబడలేదు. సార్వభౌమాధికారం యొక్క ముఖ్యమైన లక్షణం ప్రముఖ డొమైన్ యొక్క శక్తి అని భారత రాజ్యాంగం గుర్తించింది. ఈ అధికారం వ్యక్తుల వ్యక్తిగత ఆస్తులను ప్రజా ప్రయోజనాల కోసం తీసుకునే ప్రభుత్వ చట్టపరమైన సామర్థ్యాన్ని సూచిస్తుంది. (చదవండి: యునైటెడ్ స్టేట్స్ వర్సెస్ జోన్స్)[1])

రాష్ట్ర జీవనానికి ప్రముఖుల అధికార ప్రాముఖ్యత గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పనవసరం లేదు. ప్రభుత్వ విధులను నిర్వహించడానికి ప్రజా ఉపయోగం కోసం ప్రైవేట్ ఆస్తిని తీసుకోవడం చాలా తరచుగా అవసరం. అధికారం విడదీయలేనిది, (1) సర్వోన్నత హక్కు అంటే, మొత్తం సమాజం యొక్క ప్రయోజనాలు మరియు హక్కు ఎల్లప్పుడూ ఉన్నతంగా ఉంటాయి (2) వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలు మరియు క్లెయిమ్ ల కంటే ప్రజా

[1] (1883) 27 ఎడిషన్ 105, 107

అవసరాలు ఎక్కువ అంటే, ఒక వ్యక్తి యొక్క వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలు మరియు దావా కంటే ప్రజా అవసరం ఎక్కువగా ఉంటుంది. ప్రముఖ డొమైన్ యొక్క శక్తి సార్వభౌమత్వం యొక్క మూడు ముఖ్యమైన లక్షణాన్ని కలిగి ఉంది, అవి ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

(1) ప్రైవేటు భూములను స్వాధీనం చేసుకునే అధికారం ప్రభుత్వానికి ఉంటుంది.

(2) ఈ అధికారాన్ని ప్రజాప్రయోజనాల కోసం ఉపయోగించాలి; మరియు

(3) భూములు తీసుకున్న వారికి నష్టపరిహారం చెల్లించడం ప్రభుత్వ బాధ్యత.

వ్యక్తిగత ప్రయోజనాల కంటే మొత్తం సమాజ ప్రయోజనాలే ముఖ్యమన్న సూత్రంపై ఆధారపడి, అమ్మడానికి ఇష్టపడని వ్యక్తుల భూములను స్వాధీనం చేసుకోవడానికి ప్రభుత్వానికి ఉన్న అధికారానికి సంబంధించినది. ప్రభుత్వ కార్యాలయాలు, గ్రంథాలయాలు, మురికివాడల తొలగింపు ప్రాజెక్టులు, ప్రభుత్వ పాఠశాలలు, కళాశాల మరియు విశ్వవిద్యాలయాలు, పబ్లిక్ హైవేలు, పబ్లిక్ పార్కులు, రైల్వేలు, టెలిఫోన్ మరియు టెలిగ్రాఫ్ లైన్లు, ఆనకట్టలు, డ్రైనేజీ, సెవర్లు మరియు నీటి వ్యవస్థలు మరియు ప్రజా ప్రయోజనాలు, సౌలభ్యం మరియు సంక్షేమం కోసం అనేక ఇతర ప్రాజెక్టులకు ఈ అధికారం కింద ఆస్తి అవసరం మరియు పొందవచ్చు.

స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పటి నుంచి ప్రజల నుంచి భూమిని సేకరించారు.

ముఖ్యంగా వ్యవసాయ భూమిని వ్యవసాయేతర భూమిగా మార్చడం ద్వారా పట్టణాలు/నగరాలను విస్తరించే ఉద్దేశ్యంతో రైతుల నుండి. ఇది ఉంది
కొనసాగుతోంది మరియు ఇప్పటికీ నెమ్మదిగా కొనసాగుతుంది. పారిశ్రామికీకరణ పేరుతో ప్రజల నుంచి ఎక్కువ శాతం భూమిని 'ప్రజా ప్రయోజనం', 'అభివృద్ధి' కోసం సేకరించి ఆ తర్వాత ప్రైవేటు సంస్థలకు అప్పగించారు. ప్రస్తుతం ప్రభుత్వం 'ప్రజాప్రయోజనాల' ప్రాతిపదికన భూమిని సేకరిస్తే, బాధిత పక్షాలకు న్యాయపరమైన ఆధారం లేదు.

మురుగునీటి శుద్ధి కర్మాగారం కోసం కొనుగోళ్లు, గృహనిర్మాణ పథకం, సహకార సంఘం కోసం ప్రణాళికాబద్ధమైన అభివృద్ధితో సహా ఇలాంటి అనేక సవాళ్లను ఇప్పటికే కోర్టులు తోసిపుచ్చాయి. (చదవండి: "జై నారాయణ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా[2]- "తమిళ రాష్ట్రం

---

[2] AIR 1996 SC 697

తమిళనాడు వర్సెస్ ఎల్.కృష్ణన్[3] వెంకటస్వామి వర్సెస్ స్పెషల్ డిప్యూటీ కమిషనర్ (రెవెన్యూ)[4] ")

దీని కింద ప్రభుత్వానికి అపారమైన విద్యుత్ అందుబాటులో ఉంది.

సిద్ధాంతం ప్రముఖ డొమైన్ (భూసేకరణ చట్టం) రాష్ట్రం అనేక దుర్వినియోగాలకు పాల్పడింది. ఉదాహరణకు, పశ్చిమ బెంగాల్ ప్రభుత్వం 1992 లో పశ్చిమ మేదినాపూర్లో సారవంతమైన వ్యవసాయ భూములను టాటా మాటలిక్స్ కోసం సేకరించింది, సమీపంలో అందుబాటులో ఉన్న నిరుపయోగమైన భూమికి బదులుగా చిన్న మరియు సన్నకారు రైతులను తొలగించింది. అదేవిధంగా సెంచురీ టెక్స్ టైల్స్ విషయంలో పిగ్ ఐరన్ ప్లాంట్ కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1996లో సుమారు 525 ఎకరాల భూమిని సేకరించింది. ఏదేమైనా, పిగ్ ఐరన్ ఉత్పత్తి ఇకపై లాభదాయకం కాదని కంపెనీ తరువాత నిర్ణయించింది మరియు నష్టపరిహారం చెల్లించడానికి నిరాకరించింది.

పశ్చిమ బెంగాల్ లోని సింగూర్ కూడా టాటా మోటార్స్ కోసం ప్రయివేటు పెట్టుబడిదారుల కోసం ప్రధాన వ్యవసాయ భూమిని సేకరించడానికి ప్రయత్నించింది. భూసేకరణ చట్టం కింద ఉన్న కఠినమైన అత్యవసర అధికారాలను ఉపయోగించి కూడా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి వెనుకాడలేదు.

"కేదార్ నాథ్ యాదవ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ వెస్ట్ బెంగాల్" లో[4]* కర్మాగారం ఏర్పాటుకు ప్రజాప్రయోజనాల కోసం భూమిని సేకరించే అంశాన్ని నిర్ణయించే అవకాశం సుప్రీంకోర్టుకు లభించింది. భూసేకరణ రాష్ట్రంలో రాజకీయ సంఘర్షణను సృష్టించింది, చివరికి ప్రాజెక్టును గుజరాత్ రాష్ట్రానికి తరలించవలసి వచ్చింది. సుప్రీంకోర్టులోని ద్విసభ్య ధర్మాసనం ఈ భూసేకరణను చెల్లదని తేల్చగా, ఇద్దరు న్యాయమూర్తులు వేర్వేరు కారణాలు చెప్పారు. 'భూసేకరణ ప్రజాప్రయోజనం కోసమే' ముసుగులో కంపెనీ ప్రోద్బలంతోనే ఈ భూమిని సేకరించారని న్యాయమూర్తుల్లో ఒకరు (జస్టిస్ వి.గోపాల గౌడ) తేల్చడం ఆసక్తికరంగా మారింది. అందువలన, ఆవశ్యకతలను పాటించనందుకు అతని లార్డ్షిప్ స్వాధీనం చెల్లదు. ఈ 'అభివృద్ధి' భారాన్ని సమాజంలోని బలహీన వర్గాలు, మరీ ముఖ్యంగా శక్తివంతమైన రాష్ట్ర ప్రభుత్వ చర్యకు వ్యతిరేకంగా గళం విప్పే మార్గం

[3] (1996) 7 SCC 450 [4]
AIR 1997 SC 503
[4] (2017) 11 SCC 601

లేని పేద వ్యవసాయ కార్మికులు భరించే ప్రక్రియను ఖచ్చితంగా పాటించాలని సుప్రీంకోర్టు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించింది.

'ప్రజా ప్రయోజనం' అనే భావన న్యాయ రంగంలో అత్యంత పాతుకుపోయిన సమస్యలలో ఒకటి, ప్రజా ప్రయోజనం అంటే ఏమిటి అనేది వివరణ మరియు ఉపయోగానికి లోబడి ఉన్న బహిరంగ ప్రశ్న. 'పబ్లిక్ పర్పస్' అనేది ప్రైవేటు ఆస్తులను తప్పనిసరిగా స్వాధీనం చేసుకునే రాష్ట్ర అధికారాన్ని ఉపయోగించడానికి ఒక షరతు, కానీ 'ప్రజా ప్రయోజనం' అనే పదబంధానికి రద్దు చేయబడిన ఆర్టికల్ 31 (2) కింద లేదా ఆర్టికల్ 300 ఎ కింద లేదా రద్దు చేసిన భూసేకరణ చట్టం 1894 కింద లేదా ఎటువంటి పరిమితి విధించబడలేదు. "ప్రజా ప్రయోజనం" అనే పదాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్న అనేక సందర్భాలు ఉన్నాయి, కాని వాటిలో ఏ ఒక్కటి కూడా వ్యక్తీకరణ యొక్క నిర్వచనం లేదా పరిధిని నిర్దేశించడానికి ప్రతిపాదించలేదు. బ్లాక్స్ లా డిక్షనరీ 'పబ్లిక్ పర్పస్' అనే పదాన్ని ప్రభుత్వ ప్రయోజనానికి పర్యాయపదంగా నిర్వచిస్తుంది. ఒక పబ్లిక్ పర్పస్ లేదా పబ్లిక్ బిజినెస్" అనేది దాని లక్ష్యం
ప్రజారోగ్యం, భద్రత, నైతికత, సాధారణ సంక్షేమం, భద్రత, శ్రేయస్సు మరియు ఒక నిర్దిష్ట రాజకీయ విభజనలో నివాసితులు లేదా నివాసితులందరి సంతృప్తిని ప్రోత్సహించడం. (బ్లాక్స్ లా డిక్షనరీ 1247 (7వ ఎడిషన్, 1999).)

భూసేకరణ (సవరణ) చట్టం 1984లోని సెక్షన్ 3(ఎఫ్) 'ప్రజా ప్రయోజనం' అనే పదబంధానికి సమగ్ర నిర్వచనం ఇస్తుంది. గ్రామ స్థలాలు, టౌన్ ప్లానింగ్, ప్రజాధనం నుంచి ప్రణాళికాబద్ధంగా భూమిని అభివృద్ధి చేయడం, విద్య, వైద్యం, గృహనిర్మాణం, మురికివాడల తొలగింపు వంటి ప్రభుత్వ పథకాలను చేపట్టే ప్రభుత్వ ఆధీనంలో ఉన్న కార్పొరేషన్కు మరింత అభివృద్ధి చేయడం, ప్రభుత్వం ప్రాయోజితం చేసే ఇతర అభివృద్ధి పథకాలు లేదా ఏదైనా ప్రభుత్వ కార్యాలయాన్ని గుర్తించడం వంటివి ప్రజా ప్రయోజనంలో ఉన్నాయి. చట్టంలోని సెక్షన్ 3(ఎఫ్)లో కంపెనీల భూములు పబ్లిక్ పర్పస్ పరిధిలోకి రావు.

ఈ క్లాజును నిశితంగా పరిశీలిస్తే, ప్రభుత్వ ఆధీనంలో ఉన్న లేదా నియంత్రించబడే కార్పొరేషన్లకు భూమి కేటాయింపు మినహా మిగిలిన విస్తృత వర్గీకరణలన్నీ రాష్ట్ర సంక్షేమ విధులు అని తెలుస్తుంది. 1984 సవరణ తరువాత చట్టంలోని సెక్షన్ 3 (ఎఫ్) ప్రకారం "ప్రజా ప్రయోజనం" అనే పదంలో ఇవి ఉన్నాయి -

(i) గ్రామ-స్థలాలను అందించడం, లేదా విస్తరణ, ప్రణాళికాబద్ధమైన అభివృద్ధి లేదా ఇప్పటికే ఉన్న గ్రామ స్థలాల మెరుగుదల;

(ii) పట్టణ లేదా గ్రామీణ ప్రణాళిక కోసం భూమిని అందించడం;

(iii) ప్రభుత్వం యొక్క ఏదైనా పథకం లేదా విధానానికి అనుగుణంగా ప్రభుత్వ నిధుల నుండి ప్రణాళికాబద్ధంగా అభివృద్ధి చేయడానికి భూమిని అందించడం మరియు ప్రణాళికాబద్ధంగా మరింత అభివృద్ధిని సాధించే లక్ష్యంతో లీజు, అసైన్మెంట్ లేదా ప్రత్యక్ష అమ్మకం ద్వారా దానిని పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా విక్రయించడం;

(iv) యాజమాన్యంలోని లేదా నియంత్రణలో ఉన్న కార్పొరేషన్ కు భూమిని కేటాయించడం

రాష్ట్రం;

(v) పేదలకు లేదా భూమిలేనివారికి లేదా ప్రకృతి వైపరీత్యాల ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో నివసిస్తున్న వ్యక్తులకు లేదా ప్రభుత్వం, ఏదైనా స్థానిక సంస్థ లేదా ప్రభుత్వ ఆధీనంలోని లేదా నియంత్రించే ఏదైనా పథకం అమలు కారణంగా నిర్వాసితులు లేదా ప్రభావితమైన వ్యక్తులకు నివాస అవసరాల కోసం భూమిని అందించడం;

(vi) ప్రభుత్వం స్పాన్సర్ చేసే ఏదైనా విద్యా, గృహనిర్మాణం, ఆరోగ్యం లేదా మురికివాడల క్లియరెన్స్ పథకాన్ని నిర్వహించడానికి భూమిని అందించడం

అటువంటి పథకాన్ని అమలు చేయడానికి ప్రభుత్వంచే స్థాపించబడిన ఏదైనా అథారిటీ, లేదా, సంబంధిత ప్రభుత్వం యొక్క ముందస్తు అనుమతితో, సొసైటీల రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం, 1860 (21 ఆఫ్ 1860) కింద రిజిస్టర్ చేయబడిన ఒక స్థానిక అథారిటీ లేదా సొసైటీ, లేదా ఒక రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతానికి అమలులో ఉన్న ఏదైనా సంబంధిత చట్టం కింద, లేదా ఏదైనా రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతానికి అమలులో ఉన్న సహకార సంఘాలకు సంబంధించిన ఏదైనా చట్టం పరిధిలో ఒక సహకార సంఘం;

(vii) ప్రభుత్వం స్పాన్సర్ చేసే లేదా స్థానిక అథారిటీ ద్వారా సంబంధిత ప్రభుత్వం యొక్క ముందస్తు అనుమతితో ఏదైనా ఇతర అభివృద్ధి పథకానికి భూమిని అందించడం;

(viii) ఒక ప్రభుత్వ కార్యాలయాన్ని గుర్తించడానికి ఏదైనా ప్రాంగణం లేదా భవనాన్ని ఏర్పాటు చేయడం.

అందువలన, ఈ చట్టం 'ప్రజా ప్రయోజనం' అనే పదాన్ని నిర్వచించలేదు, కానీ ఇది 'ప్రజా ప్రయోజనం' అనే పదానికి సమ్మిళిత నిర్వచనాన్ని ఇస్తుంది. ఇది ప్రశ్నను విస్తృతంగా తెరిచి ఉంచింది మరియు వివరణ మరియు ఉపయోగానికి లోబడి ఉంది. అంతేకాక, చట్టంలోని సెక్షన్ 6 కింద డిక్లరేషన్ ప్రచురించడం ప్రజా ప్రయోజనం కోసం భూమి అవసరమని మరియు అంతిమమని తగిన రుజువుగా భావించిన తర్వాత, ఏ సివిల్ కోర్టు కూడా 'ప్రజా ప్రయోజనం' అనే అంశంపై అప్పీలేట్ వేదికగా కూర్చోదు, కాబట్టి, దీనిని సివిల్ కోర్టులో సవాలు చేయలేము. ప్రజా ప్రయోజన సమస్యపై కార్యనిర్వాహక వర్గం అంతిమ మధ్యవర్తిగా ఉంటుంది, అయితే, సేకరణ ప్రజా ప్రయోజనం కోసం కాదా అని నిర్ణయించే అధికారం న్యాయస్థానాలకు ఉన్న ఏకైక న్యాయమూర్తి కాదు. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం జరిగే విచారణలో న్యాయస్థానాలు ప్రజాప్రయోజనం కోసం నిర్ణయం తీసుకోవడానికి గల కారణాల న్యాయబద్ధతను కోర్టు నిర్ణయించవచ్చు. "ప్రజా ప్రయోజనం" అనే భావన ప్రజా సంక్షేమాన్ని సూచిస్తుంది. ప్రజల సామాజిక ఆర్థిక సంక్షేమం అనే భావన ముందుకు సాగడంతో, సమాజం యొక్క సాధారణ ప్రయోజనాల పరిధి గురించిన భావనలు వేగంగా మారుతున్నాయి మరియు విస్తరిస్తున్నాయి. వ్యక్తి నుంచి సమాజం వైపు దృష్టి మళ్లుతోంది. 'ప్రజాప్రయోజనం' అనే భావన ఈ విధంగా స్థితిస్థాపకంగా ఉంటుంది మరియు స్థిరంగా ఉండదు మరియు సమాజం యొక్క సమయం మరియు అవసరాలను బట్టి మారుతుంది. వ్యక్తుల యొక్క ప్రత్యేక ప్రయోజనాలకు విరుద్ధంగా సమాజం యొక్క సాధారణ ప్రయోజనాలను పెంచేవి ఏవైనా, ఈ క్రింది సందర్భాల నుండి వ్యక్తీకరించబడిన వ్యక్తీకరణ యొక్క అర్థానికి సంబంధించిన కొన్ని సాధారణ పరిగణనలు లేదా మార్గదర్శకాలను 'ప్రజా ప్రయోజనం'గా పరిగణించవచ్చు.

"హమాబాయిఫ్రాంజీ పెటిట్ వర్సెస్ సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్" లో[5]"

బొంబాయిలో కొంత భూమిని ప్రభుత్వం లీజుకు ఇచ్చింది. లీజు నిబంధనల ప్రకారం, నష్టపరిహారాన్ని చెల్లించడానికి లోబడి, స్వాధీనం తిరిగి పొందే హక్కు ప్రభుత్వానికి ఉంది, దానిని ప్రజా ప్రయోజనం కోసం ఉపయోగించాలని కోరుకుంటారు. ప్రభుత్వోద్యోగులకు సరసమైన ధరలకు నివాస వసతి కల్పించడానికి ఈ భూమిని ఉపయోగించాలనే ఉద్దేశ్యంతో తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవాలనే వారి ఉద్దేశాన్ని ప్రభుత్వం తెలియజేసింది. భూముల పునరుద్ధరణ ప్రజాప్రయోజనం కోసమేనని, అందువల్ల ఇది చెల్లుబాటు అవుతుందని ప్రివీ కౌన్సిల్ అభిప్రాయపడింది. జె. బ్యాచిలర్ ఈ తీర్పులో ఈ క్రింది పరిశీలనను ఆమోదించాడు. ఫేజ్ 'పబ్లిక్ పర్పస్' అంటే వ్యక్తుల యొక్క నిర్దిష్ట ప్రయోజనాలకు విరుద్ధంగా సమాజం యొక్క సాధారణ ప్రయోజనాలు ప్రత్యక్షంగా మరియు కీలకంగా సంబంధం కలిగి ఉంటాయి.

"సోమావతి వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్" లో[6]", సుప్రీం కోర్టు

ఈ క్రింది విధంగా గమనించబడింది:

> "స్థూలంగా చెప్పాలంటే, 'ప్రజా ప్రయోజనం' అనే పదం వ్యక్తుల యొక్క నిర్దిష్ట ప్రయోజనాలకు విరుద్ధంగా సమాజం యొక్క సాధారణ ప్రయోజనాలకు ప్రత్యక్షంగా మరియు కీలకంగా సంబంధం ఉన్న ఒక ఉద్దేశ్యాన్ని కలిగి ఉంటుంది".

"కమ్వార్ సింగ్ వర్సెస్" లో. బీహార్ రాష్ట్రం[7]'ప్రజా ప్రయోజనం' అనే పదబంధాన్ని నిర్దిష్ట చట్టం చేసిన కాల స్ఫూర్తికి అనుగుణంగా అర్థం చేసుకోవాల్సి ఉంటుందని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. ఒక నిర్దిష్ట ప్రాంతంలో కాలాన్ని బట్టి, ప్రస్తుత పరిస్థితులను బట్టి 'పబ్లిక్ పర్పస్' మారుతూ ఉంటుంది. అర్థం స్థితిస్థాపకంగా ఉంటుంది మరియు కాలంతో పాటు మార్పు అమెరికాలో 'జఘన ఉపయోగం' అనే పదబంధం యొక్క వ్యాఖ్యానంలో కంటే బాగా మరెక్కడా వివరించబడదు. [మార్పు] శక్తి
ప్రజాప్రయోజనాల కొరకు ప్రయివేటు ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి రాష్ట్రాన్ని ఈ క్రింది విధంగా సూచిస్తారు

---

[5] (1914) ఎల్.ఆర్. 42 ఐ.ఎ. 44

[6] ఏఐఆర్ 1963 ఎస్సీ 151

[7] ఏఐఆర్ 1953 ప్యాట్ 167

ప్రముఖ డొమైన్ గా అమెరికా. ప్రముఖ డొమైన్ యొక్క అవసరాలు (1) చట్టం యొక్క అధికారం (2) ప్రజా ఉపయోగం మరియు (3) దానికి బదులుగా కేవలం పరిహారం.

"బాబుబర్యా ఠాకూర్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ బాంబే" లో[8]* ఒక పారిశ్రామిక సంస్థలో పనిచేసే కార్మికులకు వసతి కల్పించాలని కోరినప్పుడు, ఈ అభ్యర్థన ప్రజా ప్రయోజనం కోసం అని కోర్టు అభిప్రాయపడింది, ఎందుకంటే ఒక పారిశ్రామిక సంస్థలో పెద్ద సంఖ్యలో కార్మికులను వారి ఇళ్లకు దూరంగా నిమగ్నం చేయడం, అటువంటి కార్మికులకు సరైన వసతి అందుబాటులో ఉండటం సామాజిక అవసరం.

"ఆర్నాల్డ్ రాడెరిక్స్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర" లో[9]"

చట్టం యొక్క చెల్లుబాటు ప్రజా ప్రయోజన భావనకు అతీతమైనదని పిటిషనర్ వాదించారు. అభివృద్ధి తర్వాత ప్రభుత్వం ఒక వర్గం వ్యక్తుల నుంచి భూమిని సేకరించి మరో వర్గానికి అప్పగిస్తుంది కాబట్టి దాని వల్ల ప్రయోజనం లేదు. పిటిషనర్ల వాదనను హైకోర్టు తోసిపుచ్చింది.

"కాలానుగుణంగా, స్థానికంగా ఉన్న పరిస్థితులను బట్టి ప్రజాప్రయోజనం మారుతుంది" బొంబాయి వంటి కొన్ని పట్టణాలలో.

నివాస, పారిశ్రామిక స్థలాల లభ్యతను పెంచడానికి ప్రభుత్వం చేయగలిగినదంతా చేయాల్సిన పరిస్థితులు ఉన్నాయి. భూసమీకరణకు నోటిఫికేషన్ జారీ చేయడంలో ప్రధాన ఉద్దేశం ప్రజల వ్యక్తిగత సౌలభ్యం లేదా ప్రయోజనం గురించి ఆలోచించడం కాదు, సాధారణ ప్రజా శ్రేయస్సు గురించి ఆలోచించడం. మరో అభిప్రాయంలో, బొంబాయిలో నివసిస్తున్న పెద్ద సంఖ్యలోని వ్యక్తుల సంక్షేమం ప్రజా ఆందోళన కలిగించే విషయం మరియు సమాజంలోని ఈ వర్గం యొక్క సంక్షేమాన్ని పెంపొందించడానికి అందించే నోటిఫికేషన్లు ప్రజా ప్రయోజనం.

"వెంకటమ్మ వర్సెస్ సిటీ ఇంప్రూవ్ మెంట్ ఆఫ్ ట్రస్ట్ బోర్డ్"లో,

మైసూరు [10] షాపింగ్ సైట్ల కొనుగోలు ఖర్చులను జమ చేయడానికి అనేక మంది వ్యాపారుల ఆధారంగా ఒక మెరుగుదల పథకాన్ని రూపొందించారు. షాపింగ్ సైట్లు

---

[8] ఏఐఆర్ 1960 ఎస్సీ 1203

[9] ఏఐఆర్ 1966 ఎస్సీ 1788

ఏర్పాటు చేసుకునే వ్యక్తులకు అవకాశం కల్పిస్తామని పథకం ఉన్నప్పటికీ, షాపింగ్ స్థలాల కోసం భూమిని ప్రజా ప్రయోజనం కోసం సేకరించడం లేదని వాదించలేమని అభిప్రాయపడింది. ప్రజలకు లేదా ఒక వర్గానికి ప్రత్యక్షంగా ప్రయోజనం చేకూర్చే ఏదైనా ప్రయోజనం ప్రజా ప్రయోజనం, పైగా, ఈ దేశంలో నగరాల అభివృద్ధితో వ్యవహరించే అభివృద్ధి. లక్ష్యం అభివృద్ధి చెంది, ఏ ప్రయోజనం కోసం భూమిని సేకరించారో ఆ భూమిని ఏ ప్రయోజనం కోసం సేకరించారో ఆ భూమిని ప్రైవేటు ఏజెన్సీల ద్వారా సేకరించిన దిశలో మరింత అభివృద్ధి జరిగేలా చూడటానికి ప్రభుత్వం అనుమతించకపోవడానికి కారణం లేకపోలేదు. వ్యక్తులకు ప్రయోజనం చేకూర్చే ప్రయోజనం కూడా ప్రజాప్రయోజన లక్షణాన్ని కోల్పోదని, అటువంటి వ్యక్తులు వ్యక్తులుగా కాకుండా సంక్షేమం లేదా ప్రయోజనాన్ని లక్ష్యంగా చేసుకునే ఏదైనా పథకం లేదా ప్రణాళికను ముందుకు తీసుకువెళ్తే అది ప్రజా ప్రయోజనం యొక్క లక్షణాన్ని కోల్పోదని ఈ కేసుల నుండి కనిపించే న్యాయపరమైన ధోరణి.

ప్రముఖ డొమైన్ అధికారం కింద ఆస్తిని పొందడానికి లేదా కోరడానికి 'ప్రజా ప్రయోజనం' ఉనికి తప్పనిసరి షరతు కాబట్టి, ఈ ప్రయోజనం కోసం రూపొందించిన చట్టం, కానీ దానికి మద్దతు ఇవ్వడానికి 'ప్రజా ప్రయోజనం' లేదు, ఇది రాజ్యాంగబద్ధమైనది, ఒక ప్రజా ప్రయోజనం ఉందా లేదా అనేది న్యాయమైన విషయం. "స్టేట్ ఆఫ్ బాంబే వర్సెస్ నాంజీ" కేసులో సుప్రీంకోర్టు చెప్పిన విధంగా[12]* రిక్వెస్ట్ ఆర్డర్ జారీ చేయడం ద్వారా 'ప్రజాప్రయోజనం' నెరవేరుతుందో లేదో ప్రభుత్వమే ఉత్తమ న్యాయమూర్తి, కానీ అది ఏకైక న్యాయమూర్తి కాదు. న్యాయస్థానాలకు అధికార పరిధి ఉంది మరియు అభ్యర్థన ఉత్తర్వు 'ప్రజా ప్రయోజనం' కోసం కాదా అనే ప్రశ్న తలెత్తినప్పుడల్లా విషయాన్ని నిర్ణయించడం వారి విధి. అయితే ప్రజాప్రయోజనాల విషయంలో న్యాయస్థానాలు చాలా ఉదార వైఖరిని అవలంబించాయి. భూ సేకరణ ప్రజాప్రయోజనం కోసం కాదని కోర్టులు చెప్పడం చాలా అరుదు.

అందువలన, 'ప్రజా ప్రయోజనం' అనే పదానికి న్యాయపరమైన అర్థం దృష్ట్యా, ఇంటి స్థలం ఇవ్వడం లేదా భూమి లేని పేదలకు జీవనోపాధి కల్పించడం కూడా ప్రజా

---

[10] (1973) 1 SCC 188
[12] ఏఐఆర్ 1956 ఎస్సీ

ప్రయోజనంగా భావించవచ్చు. అందువల్ల ' పబ్లిక్ పర్పస్ ' నిర్వచనంపై ఎలాంటి వివాదం లేదని, పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది, రెవెన్యూ అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ వాదన కూడా భూమి కేటాయింపు కేవలం ప్రజాప్రయోజనాల కోసమేనన్నది వాదన. ఏదేమైనా, ప్రస్తుత కేసులో నిజమైన వివాదాన్ని నిర్ణయించడానికి 'ప్రజా ప్రయోజనం' అనే పదాన్ని పునర్నిర్వచించాల్సిన అవసరం లేదు. అందువల్ల పిటిషనర్లకు వారి జీవనోపాధి కోసం భూమిని కేటాయించడం కూడా ప్రజా ప్రయోజనమేనని నేను భావిస్తున్నాను. అదేవిధంగా వ్యవసాయ భూమిని వ్యవసాయేతర భూమిగా మారుస్తూ డి-ఫారం పట్టా మంజూరు చేయడం ద్వారా భూమిని కేటాయించడం పై తీర్పుల్లో పేర్కొన్న చట్టం దృష్ట్యా ప్రజాప్రయోజనంగా మారుతుంది.

చట్టం, 2013 లోని సెక్షన్ 3 (జెఎ) "ప్రజా ప్రయోజనం" అనే పదాన్ని నిర్వచించింది, దీని అర్థం చట్టం, 2013 యొక్క సెక్షన్ 2 యొక్క సబ్ సెక్షన్ (1) కింద పేర్కొన్న కార్యకలాపాలు, అవి ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

"(1) భూసేకరణ, పరిహారం, పునరావాసం మరియు పునరావాసానికి సంబంధించిన ఈ చట్టంలోని నిబంధనలు, ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు మరియు ప్రజా ప్రయోజనంతో సహా, సంబంధిత ప్రభుత్వం తన స్వంత ఉపయోగం, పట్టు మరియు నియంత్రణ కోసం భూమిని సేకరించినప్పుడు, ఈ క్రింది ప్రయోజనాలను కలిగి ఉంటుంది, అవి:

(a) కేంద్ర పారామిలటరీ దళాలు లేదా భారతదేశం లేదా రాష్ట్ర పోలీసుల జాతీయ భద్రత లేదా రక్షణ, ప్రజల భద్రతతో సహ యూనియన్ యొక్క నావికా, సైనిక, వైమానిక దళం మరియు సాయుధ దళాలకు సంబంధించిన వ్యూహాత్మక ప్రయోజనాల కోసం; లేదా

(b) మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టుల కోసం, అవి: (i) ప్రైవేట్ ఆసుపత్రులు, ప్రైవేటు విద్యా సంస్థలు మరియు ప్రైవేట్ హోటళ్లను మినహాయించి, 2012 మార్చి 27 నాటి ఆర్థిక వ్యవహారాల విభాగం (మౌలిక సదుపాయాల విభాగం) సంఖ్య 13/6/2009-ఐఎన్ఎఫ్ లో భారత ప్రభుత్వ నోటిఫికేషన్లో జాబితా చేయబడిన అన్ని కార్యకలాపాలు లేదా అంశాలు;

(ii) వ్యవసాయ ప్రాసెసింగ్, వ్యవసాయానికి ఇన్పుట్ల సరఫరా, గోదాములు, కోల్డ్ స్టోరేజీ సౌకర్యాలు, వ్యవసాయం మరియు అనుబంధ కార్యకలాపాలైన పాడి

పరిశ్రమ, చేపల పెంపకం మరియు మాంసం ప్రాసెసింగ్ వంటి మార్కెటింగ్ మౌలిక సదుపాయాలు, సంబంధిత ప్రభుత్వం లేదా రైతు సహకార సంస్థ లేదా చట్టం కింద ఏర్పాటు చేసిన లేదా కలిగి ఉన్న ప్రాజెక్టులు;

(iii) పారిశ్రామిక కారిడార్లు లేదా మైనింగ్ కార్యకలాపాలు, జాతీయ పెట్టుబడులు మరియు తయారీ జోన్ల కోసం ప్రాజెక్ట్, నేషనల్ మాన్యుఫాక్చరింగ్ పాలసీలో పేర్కొనబడింది;

(iv) నీటి సంరక్షణ మరియు నీటి సంరక్షణ నిర్మాణాలు, పారిశుధ్యం కోసం ప్రాజెక్టు;

(v) ప్రభుత్వ నిర్వహణ, ప్రభుత్వ సహాయంతో ప్రాజెక్టు

విద్యా మరియు పరిశోధన పథకాలు లేదా సంస్థలు;

(vi) క్రీడలు, ఆరోగ్య సంరక్షణ, పర్యాటకం, రవాణా లేదా అంతరిక్ష కార్యక్రమం కోసం ప్రాజెక్ట్;

(vii) దీనికి సంబంధించి కేంద్ర ప్రభుత్వం ద్వారా నోటిఫై చేయబడే ఏదైనా మౌలిక సదుపాయాలు మరియు అటువంటి నోటిఫికేషన్ ను ప్రవేశపెట్టిన తరువాత

పార్లమెంట్;

(c) ప్రాజెక్టు బాధిత కుటుంబాల కోసం ప్రాజెక్టు;

(d) అటువంటి ఆదాయ వర్గాలకు గృహనిర్మాణం కొరకు ప్రాజెక్ట్, సంబంధిత ప్రభుత్వం ద్వారా ఎప్పటికప్పుడు పేర్కొనబడుతుంది;

(e) ప్రణాళికాబద్ధమైన అభివృద్ధి లేదా గ్రామీణ స్థలాలు లేదా పట్టణ ప్రాంతాలలో ఏదైనా స్థలాన్ని మెరుగుపరచడం లేదా గ్రామీణ మరియు పట్టణ ప్రాంతాల్లోని బలహీన వర్గాలకు నివాస ప్రయోజనాల కోసం భూమిని అందించడం;

(f) నిరుపేదలకు లేదా భూమిలేనివారికి లేదా ప్రకృతి వైపరీత్యాల ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో నివసిస్తున్న వ్యక్తులకు లేదా ప్రభుత్వం చేపట్టిన ఏదైనా స్థానిక సంస్థ లేదా ప్రభుత్వ ఆధీనంలోని లేదా నియంత్రించే ఏదైనా పథకం అమలు కారణంగా నిర్వాసితులు లేదా ప్రభావితమైన వ్యక్తులకు నివాస ప్రయోజనాల కోసం ప్రాజెక్టు.

2013 చట్టం ప్రకారం 'పబ్లిక్ పర్పస్' నిర్వచనం ఉన్నప్పటికీ, పేదలకు ఇంటి స్థలం కోసం భూమిని కేటాయించాలని ప్రతిపాదించినప్పటికీ, అది ప్రజా ప్రయోజనం పరిధిలోకి వస్తుంది.

దానికి అనుగుణంగానే ఆ పాయింట్ కు సమాధానాలు ఇస్తున్నారు.

పి ఒ ఐ ఎన్ టి నెం.2:

పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది వాదనలు వినిపిస్తూ డి-ఫారం పట్టా జారీ చేయడం ద్వారా పిటిషనర్లకు భూమిని కేటాయించినప్పుడు, దానిని తిరిగి పునరుద్ధరించడానికి గుర్తించడం కుదరదని, వ్యవసాయ భూమి నుంచి వ్యవసాయేతర భూమిగా మార్చడం, వాటిని ప్లాట్లుగా విభజించి భూమిలేని పేదలకు "నవరత్నాలు - పెదలందరికి ఇల్లు" పథకం కింద భూమిలేని పేదలకు కేటాయించడం కుదరదని పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది వాదించారు. పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది వాదనను దృష్టిలో ఉంచుకుని, సదరు జీవోలోని షరతు నెం.5 సముచితమైనది మరియు ఇది క్రింద పొందుపరచబడింది:

> దీని ప్రకారం నిబంధనల ఉల్లంఘన లేదా గతంలో ప్రైవేటు వ్యక్తులు/ ప్రైవేటు సంస్థలు/ ప్రభుత్వ సంస్థలు/ ప్రభుత్వ శాఖలు/ ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు/ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కార్పొరేషన్లు/ పట్టణాభివృద్ధి అథారిటీలు, పట్టణ స్థానిక సంస్థలకు కేటాయించిన భూమిని నిబంధనల ఉల్లంఘన లేదా ఉపయోగించుకోకపోవడం వంటి కారణాలతో నిరుపయోగంగా ఉన్న ప్రభుత్వ భూములను తిరిగి ప్రారంభించడానికి ప్రభుత్వం ఆయా జిల్లాల కలెక్టర్లకు అధికారం ఇస్తుంది. 16.02.2015 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.57, రెవెన్యూ (ఎస్ ఎన్ ఐ) డిపార్ట్ మెంట్ ప్రకారం అన్యాక్రాంతం చేసిన భూములను ఏదైనా ప్రజాప్రయోజనాల కోసం వినియోగించే అధికారం వారికి ఉంది కానీ అదే ప్రయోజనం కోసం ఉపయోగించకూడదు. ఈ భూములను "నవరత్నాలు - పెదలందికి ఇల్లు" అనే ప్రతిష్టాత్మక కార్యక్రమం కింద అర్హులైన లబ్ధిదారులకు ఇళ్ల స్థలాలు ఇవ్వడానికి ఉపయోగిస్తారు.

ఈ షరతును క్షుణ్ణంగా చదివితే ఏదైనా షరతులతో ప్రైవేటు వ్యక్తులకు కేటాయించిన భూమిని, అలాంటి షరతులను ఉల్లంఘిస్తే ఆ భూములను గుర్తించి తిరిగి "నవరత్నాలు

- పెదలందికి ఇల్లు" పథకం కింద ఇళ్ల స్థలాలు ఇవ్వడానికి జిల్లా కలెక్టర్లకు అధికారం ఉందని స్పష్టమవుతోంది. కానీ, ప్రస్తుత సందర్భంలో 21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ఎన్-ఐ) శాఖ ద్వారా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తనకు సంక్రమించిన అధికారాన్ని వినియోగించుకుంది.

ఆ లేఖను పరిశీలించిన తర్వాత సదరు జీవో ప్రకారం..

06.05.2015 ప్రసంగించారు గుండా కేతువు కమీషనర్ యొక్క దించు

పరిపాలన, ప్రభుత్వం ఈ క్రింది ఉత్తర్వులను జారీ చేసింది.

(i) అసైన్డ్ భూములు ప్రజాప్రయోజనాల కోసం ప్రాజెక్టు కోసం లేదా ప్రభుత్వ శాఖ లేదా కార్పొరేషన్కు బదలాయించడానికి అవసరమైనప్పుడల్లా పట్టా షరతుల ప్రకారం ఆ భూములను పునరుద్ధరించాలి.

(ii) పునరుద్ధరించిన అసైన్డ్ భూములకు పరిహారం పట్టా భూములతో సమానంగా న్యాయమైన హక్కు నిబంధనల ప్రకారం చెల్లించాలి.

చెల్లు మరియు స్పష్టత లో దించు ప్రాప్తి రాష్ట్రంలో అమలులో ఉన్న పునరావాస, పునరావాస చట్టం 2013 లేదా మరేదైనా ఎల్ ఏ చట్టం.

మునుపటి జీవో ఎంఎస్ నెం.1307 ప్రకారం 23.12.1993 నాటి రెవెన్యూ (ఎస్ ఎస్ ఎన్ ఐ) డిపార్ట్ మెంట్ ప్రాజెక్టులు, ఇతర ప్రజా అవసరాల కోసం భూములను పునఃప్రారంభించి, ఇతర ప్రైవేటు పండ్ల తోటల నిర్మాణాలు, బావులు మొదలైన వాటికి వాల్యుయేషన్ కు సమానమైన అసైన్డ్ లకు మార్కెట్ విలువకు సమానమైన ఎక్స్ గ్రేషియా చెల్లించి భూమిని తిరిగి పొందే అధికారం రాష్ట్రానికి ఇవ్వబడింది. భూ సేకరణ చట్టం కింద వడ్డీ లేదా అదనపు మార్కెట్ విలువను చెల్లించడానికి వారు అర్హులు కాదని మరియు 1894 భూసేకరణ చట్టంలోని సెక్షన్ 18 మరియు 28-ఎ కింద కోర్టుకు రిఫరెన్స్ కోరకుండా నిరోధించడం వంటి కొన్ని షరతులకు లోబడి ఉంటుంది. దీంతో భూసేకరణ ప్రధాన కమిషనర్ 06.05.2015న రాష్ట్రానికి రిఫరెండం నెం.1-2/1420/2013న రాసిన లేఖలో అసైన్ల ప్రయోజనాలను పరిరక్షించాలని కోరారు. ఆ రోజు నెలకొన్న పరిస్థితులను పరిశీలించిన అనంతరం పైన పేర్కొన్న 1, 2 షరతులకు లోబడి భూమిని తిరిగి

ప్రారంభించే అధికారం కల్పిస్తూ 21.06.2016న జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ ఎన్ ఐ) శాఖ ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది.

'పబ్లిక్ పర్పస్' అనే పదాన్ని సద్వినియోగం చేసుకుంటూ రెవెన్యూ అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ మాట్లాడుతూ 2013 చట్టం ప్రకారం పరిహారం చెల్లింపునకు లోబడి అసైన్డ్ భూమిని ప్రజాప్రయోజనాల కోసం పునరుద్ధరించడానికి అనుమతించినప్పుడు, తహసీల్దార్ ఈ చట్టం కింద భూమిని తిరిగి స్వాధీనం చేసుకుంటారని వాదించారు.

ప్రొసీడింగ్స్ చట్టబద్ధమైనవి.

పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది సి.రామచంద్రరాజు వాదనలు వినిపిస్తూ పిటిషనర్లకు డి-ఫారం పట్టా జారీ చేయడం ద్వారా జీవనోపాధి కల్పించడమే భూమి అసైన్ మెంట్ కింద భూ యజమానిని అంటే లబ్దిదారుడిని స్వాధీనం చేసుకున్నందున వారి జీవనోపాధిని కోల్పోలేమని వాదించారు.

27.04.2005న డి.పట్టా నెం.77/ఎల్డీ/1414లో ఈ భూమిని పిటిషనర్లకు కేటాయించారు. 17వ షరతును చేర్చి భూమిని తిరిగి ప్రారంభించే హక్కును ప్రభుత్వం రిజర్వ్ చేసినప్పటికీ, ఆంధ్రప్రదేశ్ రెవెన్యూ బోర్డు స్టాండింగ్ ఆర్డర్స్ (బిఎస్ఓ) ప్రకారం భూమిని తిరిగి ప్రారంభించడానికి చట్టం ప్రకారం అటువంటి షరతు అనుమతించబడుతుందా అని పరిశీలించాల్సి ఉంది.

బోర్డు స్టాండింగ్ ఆర్డర్ 15 మదింపు చెల్లింపుకు లోబడి ఆక్రమణకు భూములను మంజూరు చేసే ప్రక్రియను మరియు వివిధ పేరాగ్రాఫ్ లలో సూచించిన విధానాన్ని నిర్దేశిస్తుంది. బిఎస్ఓ 15 పట్టాల మంజూరు కోసం వివిధ చర్యలను వివరిస్తుంది. BSO 15 పేరా 6 యొక్క పార్ట్ - B, మదింపు చేయబడిన భూమిని ఆక్రమించుకోవడం, మెమోరాండం తయారు చేయడం మొదలైనవాటిలో ఒక వ్యక్తికి భూమిని కేటాయించడం గురించి వివరిస్తుంది, పేరా - 12 BSO - 15 18.01.2028 నాటి జీవో మిస్ 123 రెవెన్యూ మరియు 31.01.2028 నాటి బిపి నెం.5 ద్వారా షరతులతో కూడిన అసైన్ మెంట్ తో సహా ఉత్తర్వులను కమ్యూనికేట్ చేయడం గురించి వివరిస్తుంది. 18.06.1954 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.1142 రెవిన్యూ ప్రకారం అసైన్ మెంట్ యొక్క నియమనిబంధనలు, ఉల్లంఘన పర్యవసానాలు. నియామకం మరియు నిబంధనల యొక్క షరతులు మరియు

ప్రస్తుత సమస్యను నిర్ణయించే ఉద్దేశ్యం కొరకు అసైన్ మెంట్ యొక్క షరతులు సంబంధితమైనవి, ఇవి క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

"BSO 15 – P.12

(2) షరతులతో కూడిన నియామకం: ప్రతి షరతులతో కూడిన నియామకం విషయంలో తహసీల్దార్ కరణంకు అప్పగించిన ఉత్తర్వులో అసైన్ మెంట్ జరిగిందనే విషయాన్ని పేర్కొనాలి, దానికి సంబంధించిన అన్ని ప్రత్యేక షరతులను షరతులతో కూడిన గ్రాంట్ల గ్రామ రిజిస్టర్ లో నమోదు చేయాలి. గ్రామ రిజిస్టర్ లో నమోదు చేసినట్లు రెవెన్యూ ఇన్ స్పెక్టర్ ధ్రువీకరణ పత్రంతో కూడిన నివేదిక వచ్చే వరకు తాలూకా కార్యాలయంలో ఫైలు మూసివేసేలా తహసీల్దార్ చూడాలి.

(3) అసైన్ మెంట్ యొక్క నియమనిబంధనలు:- నియామకం

భూములు ఈ క్రింది షరతులకు లోబడి ఉంటాయి.

(a) అసైన్డ్ భూమి వంశపారంపర్యంగా ఉండాలి కానీ పరాయిది కాదు.

(b) అసైన్డ్ భూములను మూడేళ్లలో సాగులోకి తీసుకురావాలి.

(c) ఇప్పటికే సాగులోకి తెచ్చిన భూపన్ను ఏ మేరకు ఉంటే తప్ప మొదటి మూడేళ్ల వరకు ఎలాంటి భూపన్ను వసూలు చేయరాదు. అయితే ప్రభుత్వ నీటితో భూములకు సాగునీరు అందిస్తే నీటి రేటు వసూలు చేయాలి. మరియు

(d) అసైన్డ్ వ్యక్తి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యులు లేదా తన లేదా అతని కుటుంబ సభ్యుల పర్యవేక్షణలో కూలీ కూలీలతో సాగు చేయాలి.

18.01.2028 నాటి జీవో నెం.123 రెవెన్యూ ప్రకారం ప్రతి షరతులతో కూడిన నియామకం జరిగిన విషయాన్ని తహసీల్దార్ కరణానికి తెలియజేసే ఉత్తర్వులో పేర్కొనాలి, దానికి సంబంధించిన అన్ని ప్రత్యేక షరతులను షరతులతో కూడిన గ్రాంట్ల గ్రామ రిజిస్టర్లో నమోదు చేయాలి. తహసీల్దార్ కూడా ఫైలులో ఉండేలా చూడాలి.
గ్రామ రిజిస్టర్ లో నమోదు చేసినట్లు రెవెన్యూ ఇన్ స్పెక్టర్ ధ్రువీకరణ పత్రంతో కూడిన నివేదిక వచ్చే వరకు తాలూకా కార్యాలయాన్ని మూసివేయరు.

18.06.1954 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.1142 రెవెన్యూ ప్రకారం..

అసైన్ మెంట్ కొరకు ఈ క్రింది నియమనిబంధనలు పేర్కొనబడ్డాయి.

(a) అసైన్డ్ భూమి వంశపారంపర్యంగా ఉండాలి కానీ పరాయిది కాదు.

(b) అసైన్డ్ భూములను మూడేళ్లలో సాగులోకి తీసుకురావాలి.

(c) ఇప్పటికే సాగులోకి తెచ్చిన భూపన్ను ఏ మేరకు ఉంటే తప్ప మొదటి మూడేళ్ల వరకు ఎలాంటి భూపన్ను వసూలు చేయరాదు. అయితే ప్రభుత్వ నీటితో భూములకు సాగునీరు అందిస్తే నీటి రేటు వసూలు చేయాలి. మరియు

(d) అసైన్డ్ వ్యక్తి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యులు లేదా తన లేదా అతని కుటుంబ సభ్యుల పర్యవేక్షణలో కూలీ కూలీలతో సాగు చేయాలి.

గమనిక (i):- పైన పేర్కొన్న (ఎ), (బి), (సి) ఏవైనా షరతులను ఉల్లంఘిస్తే, భూమిని తిరిగి పొందడానికి మరియు తమకు నచ్చిన వారికి కేటాయించడానికి ప్రభుత్వానికి స్వేచ్ఛ ఉంటుంది.

అందువల్ల, పై షరతులు (ఎ), (బి) మరియు (సి) ఉల్లంఘించినందుకు మాత్రమే పునఃప్రారంభానికి అనుమతించబడుతుంది, కానీ మరే ఇతర కారణాల వల్ల పునఃప్రారంభం అనుమతించబడదు.

04.07.1963 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.1137 రెవెన్యూ ప్రకారం అసైన్డ్ అథారిటీలుగా ఉన్న స్వతంత్ర బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్న తహసీల్దార్లు, డిప్యూటీ తహసీల్దార్లు గ్రాంటు నిబంధనలు ఉల్లంఘిస్తే తిరిగి ప్రారంభించాలని ఆదేశించే అధికారం కలిగి ఉండాలి. అటువంటి ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా అప్పీళ్లు మరియు సవరణలకు సంబంధించి, అసైన్మెంట్ యొక్క ఉత్తర్వులకు సంబంధించిన బిఎస్ఓ 15 లోని నిబంధనలు పునరుద్ధరణకు సంబంధించిన ఉత్తర్వులకు కూడా వర్తిస్తాయి. దీంతో తహసీల్దార్కు భూమిని తిరిగి ఇచ్చే అధికారం లేదని పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది చేసిన వాదనలో వాస్తవం లేదని, దాన్ని తిరస్కరిస్తున్నామన్నారు.

అయితే పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది వాదనలు వినిపిస్తూ 30.12.2019 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూ (ల్యాండ్-1) శాఖ ప్రకారం అసైన్డ్ భూములను పునరుద్ధరించే అధికారం కలెక్టర్కు మాత్రమే ఉందన్నారు. 30.12.2019 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూ (ల్యాండ్-1) శాఖ కొన్ని భూములను గుర్తించాలని కలెక్టర్లకు ఆదేశాలు మాత్రమే ఇచ్చింది తప్ప పునరుద్ధరణ అధికారాలతో వ్యవహరించడం లేదు. అందువల్ల

30.12.2019 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.510 రెవెన్యూ (ల్యాండ్-1) శాఖ ప్రకారం భూమిని తిరిగి ప్రారంభించే అధికారం కలెక్టర్కు మాత్రమే ఉందన్న పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది వాదనను తోసిపుచ్చారు.

అందువల్ల, ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు ప్రకారం (పైన ప్రస్తావించబడింది) భూమి లేని పేదలకు డి-ఫారం పట్టా మంజూరు చేసేటప్పుడు నాలుగు షరతులు మాత్రమే చేర్చబడ్డాయి. కానీ, ప్రస్తుత సందర్భంలో డి-ఫారం పట్టాలో అనేక షరతులు చేర్చారు. ప్రజా ప్రయోజనం కోసం తిరిగి ప్రారంభించడం లేదా షరతులను ఉల్లంఘించడం అటువంటి షరతులలో ఒకటి. అయితే, అటువంటి షరతులను చేర్చడం ఏదైనా ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు లేదా ఆంధ్రప్రదేశ్ బోర్డు స్టాండింగ్ ఆర్డర్లకు సవరణపై ఆధారపడి ఉందా అని రెవెన్యూ అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ ఈ కోర్టు దృష్టికి తీసుకురాలేకపోయారు. తత్ఫలితంగా, డి-ఫారం పట్టాలో లబ్ధిదారుడు/ అసైన్దారుపై షరతు నెం.17 విధించడం అంటే ఇందులో పిటిషనర్లు 18.06.1954 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.1142 రెవెన్యూకు అనుగుణంగా లేదు.

ఆర్.ఎస్.నెం.438-1డిలో 0.75 సెంట్లు, ఆర్.ఎస్.నెం.438-1ఎఫ్లో ఏసీ.0.22 సెంట్లు, పిటిషనర్ నెం.1కు అనుకూలంగా మొత్తం ఏసీ.0.97 సెంట్లు, ఆర్.ఎస్.నం.1లో 1.63 సెంట్లు వ్యవసాయ అవసరాలకు అనుకూలంగా కేటాయించారు. పిటిషనర్లు భూమిలేని నిరుపేదలు లేదా ఆపదలో ఉన్న వ్యక్తులు కాబట్టి, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 39 క్లాజ్ (బి) ప్రకారం రాష్ట్ర బాధ్యతను నిర్వర్తించడంలో జీవనోపాధిని కల్పించడం ద్వారా వారి జీవనోపాధిని అందించడం ద్వారా వారి జీవనోపాధిని అందించడం అంటే సాధారణ శ్రేయస్సును కాపాడటానికి సమాజం యొక్క యాజమాన్యం మరియు భౌతిక వనరులను పంపిణీ చేయడం. అందువలన, భౌతిక వనరులను పంపిణీ చేయడం ద్వారా వ్యవసాయ భూమిని కేటాయించడం అంటే భూమిలేని పేదలు లేదా ఆపదలో ఉన్న వ్యక్తులు తమ జీవనోపాధిని కాపాడుకోవడానికి మరియు గౌరవంగా జీవించడానికి అవసరాన్ని తీర్చడం.

పిటిషనర్లకు భూమిని కేటాయించడం, డి-ఫారం పట్టా జారీ చేయడం ద్వారా జీవనోపాధి కల్పించినప్పుడు, గ్రాంటు యొక్క ఏ షరతులను ఉల్లంఘించకుండా భూమిని పునరుద్ధరించడం ద్వారా వారి జీవనోపాధిని కోల్పోకూడదు. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం జీవనోపాధి హక్కును ప్రాథమిక హక్కుగా గుర్తించలేదు. కానీ,

తరువాత భారత రాజ్యాంగంలోని 21 వ అధికరణకు న్యాయ వివరణ ద్వారా ఇది ప్రాథమిక హక్కుగా గుర్తించబడింది.

ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం..

హైదరాబాద్ లో "లావో కమ్ రెవెన్యూ డివిజనల్ ఆఫీసర్, చేవెళ్ల డివిజన్, ఇతరులు వి.ఎస్.మేకల పాండు తదితరులు[11]" జిలుభాయ్ నాన్ భాయ్" లో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును ప్రస్తావిస్తూ

ఖాచర్ వర్సెస్ గుజరాత్ రాష్ట్రం[12]". ఈ తీర్పులో సుప్రీంకోర్టు ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది.

> భూమి లేనివారు ఆర్థికంగా నష్టపోవడమే కాకుండా సామాజికంగా కూడా నష్టపోతారని చెప్పారు. వాస్తవానికి భూమిలేని వారందరికీ భూమిని ఇవ్వడం సాధ్యం కాదు కానీ, వ్యవసాయ భూముల పునఃపంపిణీ కార్యక్రమం చేపట్టకపోవడానికి సాకు చెప్పలేం. అందువల్ల వ్యవసాయ సంస్కరణలకు సామాజిక, ఆర్థిక పరిగణనల ప్రకారం పెద్ద కమతాలను తగ్గించడం, అదనపు భూమిని పంపిణీ చేయడం అవసరం. పౌరులందరికీ న్యాయం, సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, సమాన హోదా, అవకాశాలు కల్పిస్తామన్న హామీతో రాజ్యాంగ యుగానికి శ్రీకారం చుట్టాం. మరియు, చివరగా, కానీ కనీసం, వ్యక్తి యొక్క గౌరవం .... నిజానికి మనలాంటి వ్యవసాయాధిపత్య సమాజంలో పౌరులకు సమాన న్యాయం జరగాలని ఆశించే ప్రదేశం ఏదైనా ఉందంటే, అది వారు పండించే, ప్రేమించే భూమి, వారికి గౌరవప్రదమైన జీవనోపాధిని కల్పించడం ద్వారా వారి వ్యక్తి గౌరవానికి భరోసా ఇచ్చే భూమి.

ఇది ఇంకా నిర్వహించబడుతుంది:

> కాబట్టి ఆస్తికి హోదా లభిస్తుంది. అది లేకపోవడం వల్ల మానవుడు ఆర్థిక అనర్థాలు, వైకల్యాలతో బాధపడుతూ సామాజిక, ఆర్థిక అసమానతలను పొంది బానిసత్వానికి దారి తీస్తాడు. ఆస్తిని కలిగి ఉండటానికి సౌకర్యాలు మరియు అవకాశాలను అందించడం ఆర్థిక మరియు సామాజిక సమానత్వానికి హామీ ఇచ్చే సమసమాజ వ్యవస్థ యొక్క ప్రాథమిక నిర్మాణాన్ని మరింత ముందుకు

[11] ఏఐఆర్ 2004 ఏపీ 250

[12] 1995 సుప్ (1) ఎస్ సిసి 596

తీసుకువెళుతుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, ఇది వైకల్యాలు మరియు అసమానతలను తొలగిస్తుంది, హోదా, సామాజిక మరియు ఆర్థిక మరియు వ్యక్తి యొక్క గౌరవాన్ని ఇస్తుంది .... ఒక సమగ్రమైన పదంలో ఆస్తి అనేది మానవ గౌరవంతో పూర్తి జీవితాన్ని గడపడానికి ఒక ముఖ్యమైన హామీ, ఎందుకంటే, ఒక వ్యక్తి పూర్తి పుష్పంతో మానవ శైలిలో తనను తాను అభివృద్ధి చేసుకోవడానికి, అతనికి ఒక నిర్దిష్ట స్వేచ్ఛ మరియు ఒక నిర్దిష్ట భద్రత అవసరం. ఆర్థిక, సామాజిక న్యాయం, సమాన హోదా, వ్యక్తి గౌరవం సక్రమంగా ఉంటేనే ఆయనకు భరోసా లభిస్తుందన్నారు.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది).

బోర్డు స్టాండింగ్ ఆర్డర్ల కింద లేదా భూసంస్కరణల చట్టాల కింద సమాజంలోని బలహీన వర్గాలకు ప్రభుత్వం భూమిని కేటాయించడం అనేది సమాజంలోని బలహీన వర్గాలకు సాధికారత కల్పించే తన విధానానికి అనుగుణంగా ఉంది. భూమిని అసైన్డ్ చేసిన తరువాత, సంక్షేమ ప్రయోజనాన్ని లేదా ప్రజా సహాయాన్ని రాష్ట్రం హరించజాలదు. అసైన్డ్ తనకు కేటాయించిన ఆస్తిని అనుభవించే హక్కును కోల్పోవడం అతని గౌరవాన్ని మరియు భద్రతను ప్రభావితం చేస్తుంది. ఇది హోదా మరియు గౌరవం యొక్క సమానత్వాన్ని ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తుంది.

భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 జీవించే హక్కును కల్పించింది.

జీవించే హక్కులో జీవనోపాధి హక్కు కూడా ఉంది. పదేపదే

ఆర్టికల్ 21 రాజ్యాంగంలోని గొప్ప నిశ్శబ్దంలో ఒకటి అని భారతదేశంలోని న్యాయస్థానాలు అభిప్రాయపడ్డాయి. జీవనోపాధి హక్కును అధికారంలో ఉన్న వ్యక్తుల వ్యక్తిగత ఆకాంక్షలకు లోబడి ఉండకూడదు. ఆర్టికల్ 21 ప్రసాదించిన జీవించే హక్కును కాలరాయడం విస్తృతమైనది, విస్తృతమైనది. ఆ హక్కు యొక్క ఒక ముఖ్యమైన అంశం జీవనోపాధి హక్కు, ఎందుకంటే, ఏ వ్యక్తి కూడా జీవన సాధనాలు, అంటే జీవనోపాధి సాధనాలు లేకుండా జీవించలేడు. జీవనోపాధి హక్కును రాజ్యాంగబద్ధమైన జీవించే

హక్కులో భాగంగా పరిగణించకపోతే, ఒక వ్యక్తి జీవించే హక్కును హరించడానికి సులభమైన మార్గం అతని జీవనోపాధి సాధనాలను రద్దు చేసే స్థాయికి కోల్పోవడం.

రీ: సంత్ రామ్[13] "మేనకా" ముందు తలెత్తిన కేసు

గాంధీ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా[16]జీవనోపాధి హక్కు రాజ్యాంగంలోని 'జీవితం' అనే పదం పరిధిలోకి రాదని సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది.

21. కోర్టు ఇలా వ్యాఖ్యానించింది:

> రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21లో 'జీవితం' అనే పదం 'జీవనోపాధి'ని కలిగి ఉందనే వాదనను తిరస్కరించాలి. జీవనోపాధి సమస్యను ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం పరిష్కరించలేదన్నారు.

"ఓల్గా టెల్లీస్ వర్సెస్ బాంబే మునిసిపల్ కార్పొరేషన్" లో[14]సుప్రీంకోర్టు ఈ విధంగా తీర్పునిచ్చింది.

> పౌరులకు తగిన జీవనోపాధిని, పనిచేసే హక్కును కల్పించాల్సిన బాధ్యత ప్రభుత్వంపై ఉంటే, జీవించే హక్కు నుంచి జీవనోపాధి హక్కును మినహాయించడం దుర్మార్గం అవుతుంది. ప్రభుత్వం సానుకూల చర్య ద్వారా పౌరులకు తగిన జీవనోపాధి లేదా పని మార్గాలను అందించమని బలవంతం చేయకూడదు. కానీ, చట్టం ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడిన న్యాయమైన మరియు నిష్పాక్షిక ప్రక్రియ ప్రకారం తప్ప జీవనోపాధి హక్కును కోల్పోయిన ఏ వ్యక్తి అయినా, ఆర్టికల్ 21 ప్రసాదించిన జీవించే హక్కును హరించడాన్ని సవాలు చేయవచ్చు.
>
> (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది).

దోపిడీకి తావులేకుండా మానవ గౌరవంతో జీవించే హక్కు ఆర్టికల్ 21లో పొందుపరచబడింది.

---

[13] ఏఐఆర్ 1960 ఎస్సీ 932

[16] ఏఐఆర్ 1978 ఎస్సీ 597

[14] AIR1986SC180

రాష్ట్ర విధాన సూత్రాలు మరియు ముఖ్యంగా ఆర్టికల్ 39 మరియు ఆర్టికల్ 41 మరియు 42 యొక్క క్లాజులు (ఇ) మరియు (ఎఫ్) మరియు కనీసం, మానవ గౌరవంతో జీవించే హక్కు, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ద్వారా హామీ ఇవ్వబడిన రాజ్యాంగ హక్కులో అంతర్భాగంగా గౌరవప్రదంగా జీవించే ప్రాథమిక హక్కును హరించే ఏదైనా చర్య తీసుకునే హక్కును కలిగి ఉండాలి.

"ఢిల్లీ ట్రాన్స్ పోర్ట్ కార్పొరేషన్ వర్సెస్ డి.టి.సి. మజ్దూర్ కాంగ్రెస్" లో[15]జీవించే హక్కులో జీవించే హక్కు కూడా ఉందని సుప్రీంకోర్టు ఈ సూత్రాన్ని పునరుద్ఘాటించింది. అందువల్ల జీవనోపాధి హక్కు అధికారంలో ఉన్న వ్యక్తుల ఆకాంక్షలకు కట్టుబడదు. ఆదాయం అనేక ప్రాథమిక హక్కులకు పునాది.
ప్రాథమిక హక్కులను నిర్వచించని ఆవరణలు, అనిశ్చిత అనువర్తనాల అధోగతికి నెట్టడం సరికాదు. అది వారిని అపహాస్యం చేయడమే అవుతుంది.

సర్వోన్నత న్యాయస్థానం వివిధ తీర్పుల్లో ఈ హక్కును వివరించింది.

భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం జీవించే హక్కులో జీవనోపాధి ఒక భాగం. లో "ఎం.పాల్ ఆంథోనీ వర్సెస్ భారత్ గోల్డ్ మైన్స్ లిమిటెడ్[16], సుప్రీం కోర్టు ఒక ప్రభుత్వ ఉద్యోగి లేదా ప్రభుత్వ సంస్థలో ఒకరిని డిపార్ట్ మెంటల్ పెండింగ్ లో ఉంచినప్పుడు అతనిపై క్రమశిక్షణా విచారణ, జీవనభృతి చెల్లించాలి. ఈ కేసులో ప్రభుత్వోద్యోగి జీవించే హక్కును, ఇతర ప్రాథమిక హక్కులను వినియోగించరాదని సుప్రీంకోర్టు స్పష్టం చేసింది. ఏదేమైనా, చట్టం ద్వారా స్థాపించబడిన ప్రక్రియ ప్రకారం ఒక వ్యక్తి అటువంటి హక్కును కోల్పోతే, అది నిష్పాక్షికంగా, న్యాయబద్ధంగా మరియు సహేతుకంగా ఉండాలి మరియు ప్రజల విస్తృత ప్రయోజనాలకు అనుకూలంగా ఉండాలి, ఆర్టికల్ 21 కింద జీవనోపాధి హక్కును కోల్పోవాలన్న అభ్యర్థన అస్థిరమైనది. ప్రజాప్రయోజనాల కోసం ప్రభుత్వం తన అధికారాన్ని ఉపయోగించి భూమిని సేకరిస్తుందని హైకోర్టు అభిప్రాయపడింది. భూమికి బదులుగా భూయజమానికి నష్టపరిహారం చెల్లిస్తారు, అందువల్ల, ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం జీవనోపాధి హక్కును కోల్పోవాలనే అభ్యర్థన అస్థిరమైనది.

[15] (1991) ఐ.ఎల్.జె395 ఎస్.సి.

[16] AIR 1999 SC 1416

"చమేలీ సింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తరప్రదేశ్" లో[17]* ఆశ్రయం హక్కు ప్రతి పౌరుడికీ అందుబాటులో ఉన్న ప్రాథమిక హక్కు అని, జీవించే హక్కును మరింత అర్థవంతం చేయడానికి ఆశ్రయం పొందే హక్కును భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 పరిధిలోకి తీసుకురావాలని ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం అభిప్రాయపడింది.

హైకోర్టు ఇంకా ఇలా వ్యాఖ్యానించింది:

కాబట్టి మనిషికి ఆశ్రయం అనేది కేవలం అతని ప్రాణాలకు, అవయవాలకు రక్షణ మాత్రమే కాదు. అయితే ఇక్కడే అతను శారీరకంగా, మానసికంగా, మేధోపరంగా, ఆధ్యాత్మికంగా ఎదగడానికి అవకాశాలు ఉన్నాయి. అందువల్ల, ఆశ్రయం పొందే హక్కులో తగినంత నివాస స్థలం, సురక్షితమైన మరియు గౌరవప్రదమైన నిర్మాణం, పరిశుభ్రమైన మరియు మంచి పరిసరాలు, తగినంత వెలుతురు, స్వచ్ఛమైన గాలి మరియు నీరు, విద్యుత్, పారిశుధ్యం మరియు రోడ్లు వంటి ఇతర పౌర సౌకర్యాలు ఉన్నాయి. తద్వారా తన దైనందిన కార్యకలాపాన్ని సులభంగా పొందవచ్చు. కాబట్టి ఆశ్రయం పొందే హక్కు అంటే కేవలం ఒకరి తలపై పైకప్పు హక్కు కాదు, వారు మనిషిగా జీవించడానికి మరియు అభివృద్ధి చెందడానికి అవసరమైన అన్ని మౌలిక సదుపాయాలపై హక్కు.

"ఎం.జె.శివానీ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కర్ణాటక అండ్ ఇతరులు" లో[18]ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం జీవించే హక్కు జీవనోపాధిని రక్షిస్తుందని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది, అయితే దాని నష్టాన్ని ప్రజా ప్రయోజనాలకు హానికరమైన లేదా ప్రజా నైతికత లేదా ప్రజాభద్రతపై హానికరమైన వ్యాపారం, వ్యాపారం లేదా వాణిజ్యానికి చాలా దూరం పొడిగించడం లేదా విస్తరించడం చేయరాదని పేర్కొంది. అందువల్ల, వీడియో గేమ్ లను నియంత్రించడం లేదా స్వచ్ఛమైన అవకాశం లేదా మిశ్రమ అవకాశం మరియు నైపుణ్యం కలిగిన కొన్ని వీడియో గేమ్ లను నిషేధించడం ఆర్టికల్ 21 ను ఉల్లంఘించదని లేదా ఈ విధానం అసమంజసమైనది, అన్యాయమైనది లేదా అన్యాయమైనది కాదని అభిప్రాయపడింది.

---

[17] ఏఐఆర్ 1996 ఎస్సీ 1051

[18] ఏఐఆర్ 1995 ఎస్సీ

1770 [22] ఏఐఆర్ 1996

ఎస్సీ 114

"యు.పి. అవాస్ ఏవమ్ వికాస్ పరిషత్ వర్సెస్ ఫ్రెండ్స్ కో" లో

ఆపరేటివ్.. హౌసింగ్ సొసైటీ లిమిటెడ్[22]ఆర్టికల్ 19(1)(ఇ)లో పొందుపరిచిన నివాస హక్కు, ఆర్టికల్ 21 ద్వారా కల్పించిన జీవించే హక్కు నుంచి పుట్టిన ప్రాథమిక హక్కుగా ఆశ్రయం హక్కును పరిగణిస్తున్నారు. పేదలకు సరైన అర్థం కావాలంటే ప్రభుత్వం ఇళ్లు నిర్మించుకునే సౌకర్యాలు, అవకాశాలు కల్పించాలి.

ఈ విధంగా, సుప్రీంకోర్టు వివిధ తీర్పులలో నిర్దేశించిన చట్టం (సుప్రా సూచించబడింది) దృష్ట్యా, 'జీవించే హక్కు' అనే పదానికి అర్థాన్ని విస్తృతం చేయడం 'జీవనోపాధి హక్కు', జీవనోపాధి హక్కు ప్రాథమిక హక్కు, మరియు ఇది భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ద్వారా హామీ ఇవ్వబడిన జీవించే హక్కులో భాగం.

ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం..

హైదరాబాద్ లో "లావో-కమ్-రెవెన్యూ డివిజనల్ ఆఫీసర్,

చేవెళ్ల డివిజన్, ఇతరులు వి.ఎస్.మేకల పాండు తదితరులు మాట్లాడుతూ ప్రభుత్వ భూముల అసైన్మెంట్ గ్రాంటు లేదా పట్టా నిబంధనలకు అనుగుణంగా అసైన్డ్ భూములను ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకున్న సందర్భాల్లో కూడా భూమి పూర్తి మార్కెట్ విలువకు సమానమైన పరిహారం, ఇతర ప్రయోజనాలకు అర్హులని పేర్కొన్నారు. అటువంటి పునరుద్ధరణ ప్రజా ప్రయోజనం కోసం అయినప్పటికీ. అటువంటి ప్రజా ప్రయోజనం కోసం భూమిని తిరిగి ప్రారంభించడానికి ప్రభుత్వం గ్రాంటు లేదా పట్టా యొక్క ఒప్పందాన్ని అమలు చేయనప్పుడు మరియు భూ సేకరణ చట్టం, 1894 యొక్క నిబంధనల ప్రకారం భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి ఆశ్రయిస్తే, అసైన్డ్ చేసినవారు భూమి యజమానులుగా నష్టపరిహారం మరియు భూ సేకరణ చట్టం యొక్క నిబంధనల ప్రకారం ఇతర అన్ని పర్యవసాన ప్రయోజనాలకు అర్హులు. 1894. పట్టా/అసైన్ మెంట్ డీడ్ లో పొందుపరిచిన ఏ షరతు కూడా భూమికి యజమానిగా పూర్తి నష్టపరిహారం పొందే అసైన్డ్ హక్కుకు ఆటంకం కలిగించేలా పనిచేయదు.

పైన చర్చించినట్లుగా, చట్టం ప్రకారం ఒక వ్యక్తి యొక్క జీవనోపాధి హక్కును కోల్పోవచ్చు అనడంలో సందేహం లేదు.

భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300-ఎ ఒక వ్యక్తి యొక్క హక్కును పరిరక్షిస్తుంది, కానీ ఆస్తిలో అటువంటి హక్కును చట్టం ద్వారా కాపాడవచ్చు.

ఆస్తి హక్కు ఇప్పుడు రాజ్యాంగ లేదా చట్టబద్ధమైన హక్కుగా మాత్రమే కాకుండా, మానవ హక్కుగా కూడా పరిగణించబడుతుంది. ఇది రాజ్యాంగం యొక్క ప్రాథమిక లక్షణం లేదా ప్రాథమిక హక్కు కానప్పటికీ, ఆరోగ్య హక్కు, జీవనోపాధి హక్కు, ఆశ్రయం మరియు ఉపాధి హక్కు వంటి వ్యక్తిగత హక్కుల పరిధిలో మానవ హక్కులు పరిగణించబడతాయి. ఇప్పుడు మానవహక్కులు మరింత బహుముఖ కోణాన్ని సంతరించుకుంటున్నాయి. అటువంటి కొత్త కోణం లో భాగంగా ఆస్తి హక్కును పరిగణిస్తారు (వి: తుకారాం కన్నా జోషి వర్సెస్ ఎం.ఐ.డి.సి.[19])

ఒక ప్రైవేటు వ్యక్తి యొక్క ఆస్తి హక్కును కోల్పోవటానికి అనుమతించినప్పటికీ, అది చట్టప్రకారం ఉండాలి. అయినప్పటికీ, యూనివర్సల్ డిక్లరేషన్ ఆఫ్ హ్యూమన్ రైట్స్ యొక్క ఆర్టికల్ 25 (1) ఆస్తిలో అటువంటి హక్కును మానవ హక్కుగా గుర్తించింది, ఇది ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

> ఆహారం, దుస్తులు, గృహనిర్మాణం మరియు వైద్య సంరక్షణ మరియు అవసరమైన సామాజిక సేవలతో సహా తన మరియు తన కుటుంబం యొక్క ఆరోగ్యం మరియు శ్రేయస్సుకు తగిన జీవన ప్రమాణాన్ని పొందే హక్కు మరియు నిరుద్యోగం, అనారోగ్యం, వైకల్యం, వైధవ్యం, వృద్ధాప్యం లేదా తన నియంత్రణకు మించిన పరిస్థితులలో జీవనోపాధి లేని సందర్భంలో భద్రత పొందే హక్కు ప్రతి ఒక్కరికీ ఉంది.

ఈ డిక్లరేషన్ కు భారతదేశం స్టేట్ పార్టీగా ఉంది, కానీ ఆస్తి హక్కును నేటికీ అనేక న్యాయస్థానాలు మానవ హక్కుగా పరిగణించడం లేదు.

భారతదేశంలో ఆస్తి హక్కు ప్రస్తుతం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300-ఎ కింద సంరక్షించబడటమే కాకుండా, సార్వత్రిక మానవ హక్కుల ప్రకటనలోని ఆర్టికల్ 25 (1) ప్రకారం మానవ హక్కుగా గుర్తించబడింది. ఈ రెండు నిబంధనలను ఉదారంగా చదవడం, కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ నుంచి మాత్రమే భూ యజమానులను రక్షించాలనే ఉద్దేశం,

---

[19] ఏఐఆర్ 2013 ఎస్సీ 565

భూమిని సేకరించే ప్రభుత్వ అధికారంపై కనీస ఆంక్షలు విధించడం. ఇది భారత రాజ్యాంగం ఆమోదించిన భాషకు పూర్తి విరుద్ధం.

అందువల్ల, ఒక వ్యక్తి యొక్క ఆస్తిని తొలగించడానికి చట్టం యొక్క ఏకైక అధికారం సంబంధిత చట్ట నిబంధనల ప్రకారం భూమిని సేకరించడం.

గతంలో 1894 భూసేకరణ చట్టం ప్రకారం ప్రైవేటు వ్యక్తులకు వివిధ అవసరాల కోసం భూమిని సేకరించడానికి అనుమతి ఉంది. భూసేకరణ, పునరావాసం, పునరావాసంలో న్యాయమైన పరిహారం, పారదర్శకత కోసం 1894 భూసేకరణ చట్టం 2013ను రూపొందించారు. ఈ చట్టం ఒక ప్రైవేటు వ్యక్తి యొక్క భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి మరియు ప్రైవేట్ భూ యజమానులకు నష్టపరిహారం చెల్లించడానికి సంబంధించిన ప్రక్రియను నియంత్రించే పూర్తి కోడ్.

అందువల్ల, భూసేకరణ, పునరావాసం మరియు పునరావాసంలో న్యాయమైన పరిహారం మరియు పారదర్శకత చట్టం, 2013 యొక్క నిబంధనలను ఉపయోగించడం ద్వారా, ఆస్తిలో ప్రైవేట్ యజమాని యొక్క హక్కును కోల్పోవచ్చు మరియు ఆర్టికల్ 21 ద్వారా హామీ ఇవ్వబడిన ప్రాథమిక హక్కు ఉల్లంఘన అంటే జీవనోపాధి హక్కుకు అడ్డంకి కాదు.

సుప్రీంకోర్టు నిర్దేశించిన చట్టం దృష్ట్యా ఆ భూములను సేకరించే రాష్ట్రం "చమేలీ సింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తరప్రదేశ్" (సుప్రా).

ప్రస్తుత కేసు వాస్తవాలను పరిశీలిస్తే, పిటిషనర్లు కొన్ని షరతులకు లోబడి తమకు అనుకూలంగా డి-ఫారం పట్టా లబ్ధిదారులు.

గవర్నమెంట్ గ్రాంట్స్ యాక్ట్, 1895లోని సెక్షన్ 2 ప్రకారం, ఆస్తి బదిలీ చట్టం, 1882 యొక్క నిబంధనలు ప్రభుత్వం ప్రజలకు అనుకూలంగా సృష్టించిన ఏదైనా భూమి మంజూరు లేదా ఇతర బదలాయింపు లేదా దానిలో ఏదైనా వడ్డీకి వర్తించవు.

గవర్నమెంట్ గ్రాంట్స్ యాక్ట్, 1895లోని సెక్షన్ 3 ప్రకారం పైన పేర్కొన్న విధంగా ఏదైనా గ్రాంటు లేదా బదిలీలో ఉన్న అన్ని నిబంధనలు, పరిమితులు, షరతులు మరియు పరిమితులు చెల్లుబాటు అవుతాయి మరియు వాటికి విరుద్ధంగా ఏదైనా చట్టం, శాసనం లేదా శాసనసభ యొక్క చట్టం ప్రకారం అమల్లోకి వస్తాయి.

డి-ఫారం పట్టాలోని షరతు నెం.17 ప్రకారం ప్రాజెక్టుకు లేదా మరేదైనా ప్రజా ప్రయోజనం కోసం అవసరమైనప్పుడు భూమిని పునరుద్ధరించవచ్చు. అటువంటి షరతు ఏదైనా చట్టంపై ఆధారపడి ఉందా లేదా కనీసం బోర్డు స్టాండింగ్ ఆర్డర్ ఆధారంగా ఉందా అనేది పరిశీలించాలి.

రెవెన్యూ కోసం నేర్చుకున్న అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ 21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఎస్ ఎస్ ఎన్ ఐ) డిపార్ట్ మెంట్ అసైన్డ్ భూమిని ప్రజాప్రయోజనాల కోసం తిరిగి పొందవచ్చని వాదించింది, కానీ షరతు నెం.17 (పైన పేర్కొన్నది) ఏదైనా చట్టం లేదా బోర్డు స్టాండింగ్ ఆర్డర్ పై ఆధారపడి ఉందో లేదో వివరించే స్థితిలో లేదు?

అటువంటి షరతు విధించినప్పుడు, ప్రభుత్వ గ్రాంట్స్ చట్టంలోని సెక్షన్లు 2 మరియు 3 ద్వారా రక్షించబడినప్పటికీ, రెవెన్యూ కోసం అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ యొక్క అటువంటి వాదనను సమర్థించడానికి అటువంటి షరతును విధించడానికి కొంత చట్టబద్ధమైన పునాది ఉండాలి. ఎలాంటి చట్టబద్ధమైన పునాది లేనప్పుడు, షరతులను ఉల్లంఘించడం మినహా భూమిని తిరిగి పొందే హక్కును రిజర్వ్ చేయడం, పిటిషనర్లకు వ్యవసాయ భూమిని కేటాయిస్తూ డి-ఫారం పట్టా జారీ చేయడం ద్వారా జీవనోపాధిని కల్పించడం ప్రభుత్వ ఉద్దేశానికి విరుద్ధం. అందువల్ల, డి-ఫారం పట్టా షరతుల ఆధారంగా భూమిని తిరిగి ప్రారంభించడం ద్వారా పిటిషనర్ల జీవనోపాధిని కోల్పోవడం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం హామీ ఇవ్వబడిన ప్రాథమిక హక్కును ఉల్లంఘించడం తప్ప మరొకటి కాదు మరియు భూమిపై హక్కును కోల్పోవడం కూడా ఆర్టికల్ 25 (1) యొక్క ఉల్లంఘన.

యూనివర్సల్ డిక్లరేషన్ ఆఫ్ హ్యూమన్ రైట్స్.

1894 భూసేకరణ చట్టం, 2013 చట్టం వంటి చట్టాల ద్వారా మాత్రమే ఇటువంటి దోపిడీకి అనుమతి ఉంది.

తదుపరి ప్రశ్న "చట్టం యొక్క అధికారం అంటే ఏమిటి?". 21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఎస్ ఎస్ ఎన్ ఐ) శాఖను చట్టంగా పరిగణించవచ్చా?

జీవో ఎంఎస్ నెం.259 ఆదాయం[మార్చు] (అస్న్.ఐ) విభాగం తేదీ

21.06.2016 భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 162 ప్రకారం జారీ చేయబడిన కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వు మాత్రమే, అటువంటి ఉత్తర్వును చట్టంగా పరిగణించలేము. అందువల్ల 21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ ఎన్ ఐ) శాఖ ఆధారంగా కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని ఉపయోగించి భూమిని పునరుద్ధరించడం చట్టరీత్యా ఆమోదయోగ్యం కాదు.

పదేపదే సుప్రీం కోర్టు దీని అర్థాన్ని అర్థం చేసుకుంది.

"చట్టం" అనే పదం భారత రాజ్యాంగంలోని 13 వ అధికరణకు సంబంధించి మాత్రమే కాకుండా, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300-ఎ మరియు 31 సి లకు కూడా సంబంధించినది. "బీడీ సప్లై కంపెనీ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా" కేసులో సుప్రీం కోర్టు[20]" మరియు "ఎడ్వర్డ్ మిల్స్ Co.Ltd. వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ అజ్మీర్[21]ఈ అధికరణలో చట్టం అంటే శాసనసభ చేసిన చట్టం అని, చట్టబద్ధమైన ఉత్తర్వులను కలిగి ఉంటుందని అభిప్రాయపడింది.

చట్టబద్ధమైన నియమాల ద్వారా ప్రసాదించిన అధికారాన్ని ఉపయోగించి చేసిన ఉత్తర్వులు కూడా చట్టంగా పరిగణించబడతాయి. (ఉదా: మధ్యప్రదేశ్ వర్సెస్ మాదావర్ జి.సి.[22]"

ఏదేమైనా, ప్రాథమిక హక్కుకు భంగం కలిగించే పరిపాలనా ఉత్తర్వు చెల్లుబాటు అవుతుందని ఈ చట్టం అర్థం కాదు, ఎందుకంటే ఇది భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 13 (3) యొక్క అర్థంలో "చట్టం" కాదు (ఉదా: బషేషర్ నాథ్ వర్సెస్ సి.ఐ.టి.[23] మరియు "మెర్విన్ కౌటిండో వర్సెస్ కలెక్టర్, కస్టమ్స్ బాంబే[24]")

కాబట్టి, చట్టసభలు చేసే ఏ చట్టమైనా భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 13 (3) అర్థంలో చట్టం అని చెప్పవచ్చు. అదే సమయంలో సుప్రీంకోర్టు..
'బిశంభర్ దయాళ్ చంద్ర మోహన్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తరప్రదేశ్

---

[20] ఏఐఆర్ 1956 ఎస్సీ 479

[21] ఏఐఆర్ 1955 ఎస్సీ 25

[22] 1955 (1) దక్షిణ మధ్య రైల్వే 599

[23] ఏఐఆర్ 1959 ఎస్సీ 149

[24] ఏఐఆర్ 1967 ఎస్సీ 52

ఆంధ్ర ప్రదేశ్[25]* భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300-ఏ ప్రకారం 'అథారిటీ ఆఫ్ లా' అనే పదాన్ని నిర్వచించగా, ఆర్టికల్ 300-ఏ ప్రకారం చట్టబద్ధ అధికారం మినహా ఏ వ్యక్తి తన ఆస్తిని కోల్పోకూడదని పేర్కొంది. ఆర్టికల్ 162 ప్రకారం రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని ఆశ్రయిస్తూ, ఒక వ్యక్తి యొక్క ఆస్తిని హరించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వీలులేదు. అటువంటి అధికారాన్ని కేవలం చట్టబద్ధమైన అధికారం ద్వారా మాత్రమే ఉపయోగించవచ్చు, కేవలం కార్యనిర్వాహక హోదా లేదా ఉత్తర్వు ద్వారా కాదు. 162వ అధికరణం రాజ్యాంగంలోని ఇతర నిబంధనలకు లోబడి ఉందని ప్రారంభ పదాల ద్వారా స్పష్టమవుతోంది. అందువల్ల ఇది తప్పనిసరిగా ఆర్టికల్ 300ఏకు లోబడి ఉంటుంది. ఆర్టికల్ 300ఎ సందర్భంలో 'చట్టం' అనే పదానికి పార్లమెంటు చట్టం లేదా రాష్ట్ర శాసనసభ, ఒక నియమం లేదా చట్టబద్ధమైన ఉత్తర్వు అని అర్థం; చట్టం యొక్క శక్తిని కలిగి ఉండటం, అది సానుకూలమైనది లేదా రాజ్యం చేసిన చట్టం.

"హిందుస్తాన్ టైమ్స్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ యు.పి.[26]" బిశంభర్ దయాళ్ చంద్ర మోహన్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తరప్రదేశ్" (సుప్రా) గురించి ప్రస్తావిస్తూ సుప్రీంకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది:

> ప్రభుత్వ ఆదేశాల వల్ల పిటిషనర్లు తమ ఆస్తి హక్కును కోల్పోయారని పేర్కొంది.
> ఆర్టికల్ 300ఎ అనే అర్థంలో 'చట్టం' అనే పదానికి పార్లమెంటరీ చట్టం లేదా రాష్ట్ర చట్టం అని అర్థం.
> శాసన సభ లేదా చట్ట బలం కలిగిన చట్టబద్ధమైన ఉత్తర్వు.

అందువల్ల, తీర్పులలో సుప్రీం కోర్టు నిర్దేశించిన చట్టం దృష్ట్యా (సుప్రా సూచించబడింది), చట్టం అంటే పార్లమెంటు లేదా రాష్ట్ర శాసనం లేదా చట్టబద్ధ నియమాలు లేదా ఉత్తర్వులు ఆమోదించిన శాసనం.

ప్రస్తుత కేసులో జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఎస్ ఎస్ ఎన్ ఐ)

21.06.2016 నాటి డిపార్ట్ మెంట్ అనేది కేవలం కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వు లేదా ఉత్తర్వు మాత్రమేనని, దీనిని భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300-ఎలో ఉపయోగించిన చట్టం

[25] AIR 1982 SC 33
[26] ఏఐఆర్ 2003 ఎస్సీ 250

యొక్క అధికారంగా పరిగణించలేమని పేర్కొంది. 21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ఎన్-ఐ) శాఖను సద్వినియోగం చేసుకోవడం లేదా పిటిషనర్లను స్వాధీనం చేసుకోవడం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300-ఏకు విరుద్ధం. గరిష్టంగా, 2013 చట్టం లేదా భూ సేకరణకు సంబంధించిన మరే ఇతర చట్టం ప్రకారం ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకునే హక్కు రాష్ట్రానికి ఉంది, కానీ ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు ద్వారా కాదు.

పట్టా మంజూరు చేయడం లేదా భూమిని కేటాయించడం అనేది అసైన్డ్ వ్యక్తికి భూమి యొక్క ఫలాలు లేదా ప్రయోజనాలను అనుభవించడానికి మాత్రమే అనుమతిస్తుందని, అదే సమయంలో ఆస్తిపై యాజమాన్యాన్ని ప్రభుత్వం నిలుపుకుంటుందని రెవెన్యూ కోసం అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ యొక్క వాదనలో ఒకటి. కానీ, 1977 చట్టం 9లోని సెక్షన్ 3లోని సబ్ సెక్షన్ (2ఎ)కు చేసిన సవరణ దృష్ట్యా, అసైన్దారు 20 సంవత్సరాల కాలపరిమితి ముగిసిన తర్వాత ఆస్తిని విక్రయించడానికి అర్హత కలిగి ఉంటాడు మరియు అసైన్డ్ ఆస్తిని సహకార బ్యాంకులు, ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి సంఘాలు లేదా జాతీయ బ్యాంకులకు తాకట్టు పెట్టడానికి కూడా అనుమతించాడు. అసైన్లు అప్పులు తీర్చలేకపోతే వేలంలో ఆస్తులను విక్రయిస్తున్నారు. అటువంటి పరిస్థితిలో, నియామకం తర్వాత ఆస్తిపై యాజమాన్యాన్ని కొనసాగించే ప్రశ్న తలెత్తదు. అందువలన, పండితుల వాదన

రెవెన్యూ అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ ను తిరస్కరిస్తున్నారు.

నా పై చర్చ దృష్ట్యా, అధికార ప్రయోగాన్ని చేపట్టండి.

21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ ఎన్ ఐ) శాఖ ముసుగులో కార్యనిర్వాహకవర్గం ప్రజాప్రయోజనాల కోసం భూమిని తిరిగి ప్రారంభించడం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300-ఎకు విరుద్ధం.

అయినప్పటికీ, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 31 ఎ యజమాని సమ్మతికి వ్యతిరేకంగా కూడా ఆస్తిని పొందడానికి రాష్ట్రాన్ని అనుమతిస్తుంది, అంటే రాష్ట్రంలో ఆస్తిపై రాష్ట్రానికి ప్రముఖ డొమైన్ ఉన్నందున తప్పనిసరి సేకరణ. అదే సమయంలో భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 31 సి కొన్ని ఆదేశిక సూత్రాలను అమలు చేసే కొన్ని చట్టాలను కాపాడుతుంది. దాని ప్రకారం, నాల్గవ భాగంలో నిర్దేశించిన అన్ని లేదా ఏవైనా సూత్రాలను సాధించే దిశగా ప్రభుత్వ విధానానికి అమలు చేసే ఏ చట్టమూ ఆర్టికల్ 14

లేదా ఆర్టికల్ 19 ప్రసాదించిన ఏ హక్కులకు విరుద్ధంగా ఉంది లేదా తీసివేయబడింది లేదా హరించబడింది మరియు [అటువంటి విధానానికి అమలు చేయడానికి ఉద్దేశించిన డిక్లరేషన్ కలిగి ఉన్న ఏ చట్టాన్ని పిలవకూడదు. అది కార్యరూపం ఇవ్వదనే కారణంతో ఏ కోర్టులోనైనా ప్రశ్నించడం
అలాంటి పాలసీ..

ఈ మినహాయింపు చట్టానికి మాత్రమే వర్తిస్తుంది కాని భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 162 కింద అధికారాన్ని ఉపయోగించి జారీ చేయబడిన ఏ ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుకు వర్తించదు. ఆర్టికల్ 31 సి లో ఉపయోగించిన 'చట్టం' అనే పదం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 13 కు మాత్రమే సంబంధించినది మరియు దీనిని పార్లమెంటు లేదా రాష్ట్రం ఆమోదించిన చట్టంగా భావించవచ్చు.
శాసనసభ.. అయితే ఈ కేసుకు సంబంధించిన ప్రస్తుత వాస్తవాల ప్రకారం 21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ ఎన్ ఐ) డిపార్ట్ మెంట్ పైన చర్చించినట్లు చట్టం చేసిన చట్టం కాదు. అయితే రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 162 ప్రసాదించిన అధికారాన్ని ఉపయోగించి ఈ జీవోను జారీ చేశారు.
భారతదేశం. అందువల్ల భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 31సీ ప్రకారం రాజ్య పౌరుడి ఆస్తిపై హక్కును ప్రముఖ డొమైన్ ముసుగులో హరించే ఇలాంటి చర్యలకు రక్షణ లభించదు.
21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఎస్ ఎన్ ఐ) డిపార్ట్ మెంట్ కింద రాష్ట్ర అధికారాన్ని కార్యనిర్వాహకవర్గం వినియోగించాల్సి ఉంటుంది, అటువంటి ప్రక్రియ భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21కు విరుద్ధం, ఎందుకంటే పునఃప్రారంభించడం అసైన్డ్ యొక్క ఆస్తిపై హక్కును హరిస్తుంది, అనగా అసైన్డ్ ను స్వాధీనం చేసుకోవడం. రాష్ట్ర శాసనసభ అసైన్డ్ చేసిన వ్యక్తికి ఆస్తిపై హక్కును స్వాధీనం చేసుకోవడానికి లేదా హరించడానికి ఏదైనా చట్టం ఆమోదించినట్లయితే, అటువంటి చట్టం చెల్లుబాటు అవుతుంది. కానీ, ఇప్పటి వరకు, బిఎస్ఓ 15 కింద అసైన్డ్ చేసిన ఆస్తిలో అసైన్డ్ వ్యక్తికి హక్కును స్వాధీనం చేసుకోవడానికి లేదా నిరాకరించడానికి రాష్ట్ర శాసనసభ ద్వారా ఎటువంటి చట్టం ఆమోదించబడలేదు.
ఆంధ్రప్రదేశ్ బోర్డు స్టాండింగ్ ఆర్డర్స్. జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ

21.06.2016 నాటి డిపార్ట్ మెంట్ భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21ను ఉల్లంఘిస్తుంది, ఎందుకంటే మునుపటి పేరాలలో చర్చించిన విధంగా భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 కింద హామీ ఇవ్వబడిన జీవించే హక్కులో జీవనోపాధి హక్కు ఒక భాగం. రాజ్యం యొక్క అటువంటి చర్య ఒక పౌరుడి ప్రాథమిక హక్కును ఉల్లంఘించినప్పుడు, అటువంటి చర్యను ఈ క్రింది విధంగా ప్రకటించవచ్చు.

అల్ట్రావైర్స్..

భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 39 (బి) సహజ వనరులను పంపిణీ చేయడానికి రాష్ట్రాన్ని అనుమతిస్తుంది, ఇది ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

"39 (బి) సమాజం యొక్క భౌతిక వనరుల యాజమాన్యం మరియు నియంత్రణ సాధారణ శ్రేయస్సును లొంగదీసుకోవడానికి ఉత్తమంగా పంపిణీ చేయబడతాయి."

భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 39 (బి) ను సద్వినియోగం చేసుకుంటూ, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 162 ప్రకారం అధికారాన్ని ఉపయోగించి భూమిలేని పేదలకు కేటాయించిన భూమిని తిరిగి ప్రారంభించడం ద్వారా, అందుబాటులో ఉన్న నిరుపయోగ భూములను వివిధ మార్గాల్లో అంటే అందుబాటులో ఉన్న బంజరు భూములను పంపిణీ చేయాలని ప్రభుత్వం భావించింది. అటువంటి సహజ వనరులు అంటే భూమి మొదలైన వాటిని పంపిణీ చేయగల సామర్థ్యం రాష్ట్రానికి ఉందనడంలో సందేహం లేదు. అందుబాటులో ఉన్న వనరుల్లో..

పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది భూమిని అసైన్డ్ చేసినప్పటికీ, దాన్ని సేకరించాల్సి ఉందని, కానీ ప్రజాప్రయోజనాల కోసం తిరిగి ప్రారంభించలేమని నిరూపించే బలహీనమైన ప్రయత్నం చేశారు.

ఈ చట్టం, 2013 లోని సెక్షన్ 3 (సి) (వి) మరియు సెక్షన్ 3 (ఆర్) (iii) పై ఈ కోర్టు దృష్టి సారించింది.

2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 3 (సి) "ప్రభావిత కుటుంబం" అని నిర్వచించింది మరియు సెక్షన్ 3 లోని క్లాజ్ (సి) లోని సబ్ క్లాజ్ (i) నుండి (iv) వరకు ఈ పిటిషన్ ప్రయోజనం కోసం అవసరం లేదు. అయితే, బాధిత కుటుంబంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏదైనా పథకం కింద భూమిని అసైన్డ్ చేసిన కుటుంబ సభ్యుడని, అలాంటి భూమి సేకరణలో ఉందని సబ్ క్లాజ్ (వి) చెబుతోంది.

అదేవిధంగా 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 3(ఆర్) 'భూ యజమాని'గా నిర్వచించింది. 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 3 (ఆర్) (3) ప్రకారం అసైన్డ్ భూములతో సహా రాష్ట్రంలోని ఏదైనా చట్టం కింద భూమిపై పట్టా హక్కులు పొందడానికి అర్హత ఉన్న ఏ వ్యక్తినైనా చేర్చారు.

ఈ రెండు నిబంధనలను సద్వినియోగం చేసుకుని, భూమి యజమానిలో పట్టా పొందడానికి అర్హత ఉన్న వ్యక్తి ఉన్నారని, అలాంటి అసైన్డ్ భూమిని సేకరించవచ్చు, కానీ ప్రజా ప్రయోజనం కోసం తిరిగి పొందలేరని ఆయన వాదిస్తారు. కానీ, ఈ పిటిషనర్లకు కేటాయించిన భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవచ్చని, తిరిగి పొందలేమని చెప్పడానికి ఈ రెండు నిబంధనలు సరిపోవు.

భూమిని అసైన్ చేసినప్పుడు అది భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21, 300-ఏలకు లోబడి ఉంటుందని స్పష్టం చేసింది.

తక్షణ కేసులో, జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం.259 రెవెన్యూ (ఎ.ఎస్.ఎన్.ఐ)

21.06.2016 నాటి డిపార్ట్మెంట్ భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 కు పూర్తిగా విరుద్ధంగా ఉంది, ఎందుకంటే ఇది చట్టం కాదు మరియు భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 31 సి కింద రక్షణ వర్తించదు. మరోవైపు ఇది భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300ఏను ఉల్లంఘిస్తోంది. అందువల్ల జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఎస్ ఎస్ ఎన్ ఐ) డిపార్ట్ మెంట్ తేదీ

21.06.2016 భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21, 300-ఎలను ఉల్లంఘించడమే. ఏదేమైనా, ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్ లో పేర్కొన్న ఉపశమనం కేవలం 21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఎస్ ఎస్ ఎన్ ఐ) డిపార్ట్ మెంట్ ను రాజ్యాంగ విరుద్ధంగా ప్రకటించజాలదు, ఎందుకంటే ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్ లో పేర్కొన్న ఉపశమనం కేవలం 13.04/2019 నాటి ప్రొసీడింగ్స్ ఆర్.ఒ.సి.నెం.1304/2019 ప్రకారం పిటిషనర్ కు చెందిన 13.04.2020 నాటి ప్రొసీడింగ్స్ నం.1304/2019 ప్రకారం పిటిషనర్ కు చెందిన 13.04.2020 నాటి 13.04.2020 నాటి 13.04.2020 నాటి 13.04.2020 నాటి జీవో ఎంఎస్ నం.259 రెవెన్యూ (ఎస్ ఎస్ ఎన్ ఐ) డిపార్ట్ మెంట్ ను రాజ్యాంగ విరుద్ధంగా ప్రకటించడానికి వీల్లేదు.

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా భీమవరం మండలం ఎల్.జి.పాడు గ్రామానికి చెందిన పిటిషనర్ నెం.2కు చెందిన ఆర్.ఎస్.నెం.438-1బి అధికార పరిధి లేనిది, అత్యంత అవాంఛనీయమైనది, విచక్షణారహితంగా, దురుద్దేశంతో కూడుకున్నది.

పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది సి.రామచంద్రరాజు వాదనలు వినిపిస్తూ ఒక ప్రజాప్రయోజనం మరో ప్రజాప్రయోజనాన్ని ఓడించజాలదని వాదించారు. పిటిషనర్లకు భూమిని కేటాయించడం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 39లోని క్లాజ్ (బి) అంటే సహజ వనరుల పంపిణీని దృష్టిలో ఉంచుకుని ఉంటుందనడంలో సందేహం లేదు. ఈ విధంగా వ్యవసాయ భూమిని కేటాయించిన ఇద్దరు వ్యక్తులకు ఇది ప్రయోజనం, అయితే 2013 చట్టం ప్రకారం పరిహారం చెల్లించడం ద్వారా 21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ఎన్.ఐ) శాఖ ముసుగులో భూమిని పునరుద్ధరించాలని ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించింది.

లాంటి చర్చించారు మీద జీవో ఎంఎస్ నెం.259 ఆదాయం[మార్చు] (అస్న్.ఐ)

21.06.2016 నాటి డిపార్ట్ మెంట్ భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 మరియు 300-ఎ లను ఉల్లంఘిస్తుంది, కానీ మరొక ప్రజా ప్రయోజనం ద్వారా ప్రజా ప్రయోజనాన్ని ఓడించడం అనేది పూర్తిగా అకడమిక్ సమస్యగా మిగిలిపోయింది.

అందువల్ల, ఈ అంశంపై నేను ఎటువంటి పరిశోధనను నమోదు చేయనవసరం లేదు.

1977 యాక్ట్ 9 ప్రకారం పరాయితనం నిషిద్ధం.

ఇప్పుడు 1977 చట్టం 9లోని సెక్షన్ 3లోని సబ్ సెక్షన్ (2ఏ)కు చేసిన సవరణ దృష్ట్యా మద్యనిషేధం 20 ఏళ్ల వరకు మాత్రమే ఉంటుంది తప్ప సంపూర్ణ నిషేధం కాదు.

"బదిలీ" అనే పదం 1977 యొక్క చట్టం 9 యొక్క సెక్షన్ 2 (6) కింద నిర్వచించబడింది, దీని అర్థం అసైన్డ్ భూములతో స్వాధీనం, లీజు లేదా మరే ఇతర లావాదేవీతో లేదా లేకుండా అమ్మకం, బహుమతి, మార్పిడి, తాకట్టు, సాక్ష్యం కాదు మరియు అటువంటి అమ్మకానికి సంబంధించి అసైన్డ్ భూములకు సంబంధించిన ఒక ఛార్జీ లేదా అసైన్డ్ భూములకు సంబంధించిన ఒప్పందాన్ని కలిగి ఉంటుంది. బహుమతి, మార్పిడి, తనఖా, లీజు లేదా ఇతర లావాదేవీ. 1977 చట్టంలోని సెక్షన్ 3 అసైన్డ్ భూముల బదలాయింపును నిషేధించగా, సవరణ దృష్ట్యా నిషేధాన్ని 20 ఏళ్లకే పరిమితం చేశారు.

చట్టం 9 లోని సెక్షన్ 3 యొక్క సబ్ సెక్షన్ (1)లో ఉపయోగించిన భాష

1977 నాటి చట్టం ప్రకారం భూమిలేని నిరుపేదలకు ప్రభుత్వం భూమిని సాగు అవసరాల కోసం లేదా ఇంటి స్థలంగా కేటాయించినప్పుడు, ఆ భూమికి సంబంధించిన బదలాయింపు లేదా ఇతర డాక్యుమెంట్లలో ప్రస్తుతానికి అమలులో ఉన్న మరే ఇతర చట్టంలో కానీ, దస్తావేజులో కానీ దీనికి విరుద్ధంగా ఏదైనా ఉన్నప్పటికీ, అది బదిలీ చేయబడదు మరియు ఎప్పటికీ బదిలీ చేయబడలేదని భావించబడుతుంది; అందుకనుగుణంగా అటువంటి అసైన్డ్ భూమిపై ఎటువంటి హక్కు లేదా పట్టా అటువంటి బదిలీ ద్వారా భూమిని కొనుగోలు చేసే వ్యక్తికి ఉండదు.

21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ఎన్.ఐ) శాఖను ఉపయోగించి భూమిని తిరిగి ప్రారంభించే ప్రభుత్వ అధికారాన్ని సవాలు చేస్తూ దాఖలైన ఇలాంటి రిట్ పిటిషన్ల పరిష్కారం గురించి ఈ కోర్టు స్పృహలో ఉంది. కానీ, ఆ పిటిషన్లు చాలావరకు ఎటువంటి పోటీ లేకుండా లేదా రాయితీపై పరిష్కరించబడ్డాయి. పైన పేర్కొన్న వివిధ న్యాయస్థానాలు నిర్దేశించిన చట్టానికి సంబంధించి ఆ కేసుల మెరిట్లను తాకకుండా గతంలో దాఖలైన రిట్ పిటిషన్లను పరిష్కరించినప్పుడు, ఆ తీర్పులు కట్టుబడి ఉండవు. అందువల్ల, పై కారణంతో మునుపటి రిట్ పిటిషన్లలోని తీర్పులను అనుసరించడం కష్టం.

అందువల్ల అసైన్డ్ భూముల బదలాయింపుపై పూర్తి నిషేధం విధించారు. సెక్షన్ 2లోని సబ్ సెక్షన్ (6)లో 'బదిలీ' అనే పదాన్ని కచ్చితంగా అర్థం చేసుకున్నారు. అదే నిబంధనలోని చివరి పదం అంటే "ఇతర లావాదేవీ" ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకుంటుంది.

ఇప్పుడు నష్టపరిహారం చెల్లించడం ద్వారా భూమిని తిరిగి ప్రారంభించాలని ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించింది. నష్టపరిహారం చెల్లించి భూమిని పునరుద్ధరించాలని ప్రభుత్వం ప్రతిపాదిస్తున్నప్పుడు, అది 1977 చట్టం 9 లోని సెక్షన్ 2 లోని సబ్ సెక్షన్ (6) పరిధిలో బదిలీ కాదా అనేది ఒక ప్రశ్నగా మిగిలిపోయింది.

1977 చట్టం 9లోని సెక్షన్ 2లోని సబ్ సెక్షన్ (6)లో "బదిలీ" అనే పదం యొక్క నిర్వచనం సమ్మిళిత నిర్వచనం; అసైన్డ్ చేసిన వ్యక్తి ద్వారా ఆస్తి యొక్క హక్కును ఇతరులకు బదిలీ చేయడంతో సహా వివిధ లావాదేవీలను ఇది కవర్ చేస్తుంది. అయినప్పటికీ 21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ ఎన్ ఐ) డిపార్ట్

మెంట్ ను ఉపయోగించి అసైన్డ్ భూములను పునఃప్రారంభించడం అసైన్డ్ భూమిలో యాజమాన్యాన్ని పరిశీలన కోసం అసంకల్పితంగా బదలాయించడం అంటే అసైన్డ్ కు చెల్లించాల్సిన నష్టపరిహారం.

చట్టం, 2013. కాబట్టి పరిహారం చెల్లింపుపై అసైన్డ్ భూములను ఇలా పునరుద్ధరించడం 1977 చట్టం 9లోని సెక్షన్ 3కి విరుద్ధమా అనేది అనుమానమే కానీ, ఈ దశలో ఎలాంటి వివరాలు నమోదు చేయాల్సిన అవసరం లేదు.

21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఎస్ ఎస్ ఎన్ ఐ) డిపార్ట్ మెంట్ భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21, 300-ఎ కింద హామీ ఇవ్వబడిన ప్రాథమిక హక్కులను ఉల్లంఘిస్తోందని, అటువంటి అంశాన్ని నిర్ణయం తీసుకోవడానికి ఇతర ప్రొసీడింగ్స్ లో లేవనెత్తే అధికారం పార్టీలకు ఉందని నేను ఇంతకు ముందు పేరాగ్రాఫ్ లలో నమోదు చేసిన పరిశోధనల దృష్ట్యా.

పిటిషనర్లను భూమిలేని నిరుపేదలుగా ప్రభుత్వం గుర్తించి, వారి జీవనోపాధిని కాపాడేందుకు అసైన్డ్ భూమిని కేటాయించి పేదరికం నుంచి విముక్తి కల్పించినప్పుడు, ఏ కారణం చేతనైనా నష్టపరిహారం చెల్లించి భూమిని తిరిగి ప్రభుత్వం పునరుద్ధరిస్తే, వారిని మళ్లీ "భూమిలేని పేద వ్యక్తులు" అని పిలుస్తారు, ఇది భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 39 (బి) కు అనుగుణంగా సహజ వనరుల పంపిణీ అంతులేని ప్రక్రియ.

పైన చెప్పిన చర్చ దృష్ట్యా 21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ఎన్.ఐ) శాఖను ఉపయోగించి పిటిషనర్లకు కేటాయించిన భూములను పునరుద్ధరించడం ఆర్టికల్ను ఉల్లంఘించడమేనని నేను భావిస్తున్నాను.

21.06.2016 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.259 రెవెన్యూ (ఏఎస్ ఎన్ ఐ) శాఖ చట్టం కానందున భారత రాజ్యాంగంలోని 21, 300-ఏ, ఆర్టికల్ 31సీ కింద రక్షణ వర్తించదు. తత్ఫలితంగా, పెండింగ్ ప్రొసీడింగ్స్ ను పక్కన పెట్టే అవకాశం ఉంది.

ఫలితంగా పిటిషనర్ల భూములకు సంబంధించి 13.04.2020 నాటి ప్రొసీడింగ్స్ ఆర్వోసీ నెం.1304/2019 ప్రకారం ప్రతివాది నెం.2 చర్యను ప్రకటిస్తూ రిట్ పిటిషన్ను అనుమతించారు.

ఎల్.జి.పాడు గ్రామానికి చెందిన పిటిషనర్ నెం.2కు చెందిన ఆర్.ఎస్.నెం.438-1బి

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా భీమవరం మండలం అక్రమం.

ఏకపక్షంగా, మరియు ప్రొసీడింగ్స్ ఆర్.ఒ.సి.నెం.1304/2019 ద్వారా 13.04.2020 నాటి ప్రొసీడింగ్స్ ద్వారా ప్రతివాది నెం.2 ద్వారా జారీ చేయబడ్డ పునరుద్ధరణ ఉత్తర్వు ఈ విధంగా సెట్ చేయబడింది.

పక్కకు. ఖర్చులు లేవు.

పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర పిటిషన్లు ఏవైనా ఉంటే వాటిని కూడా మూసివేయాలి.

జస్టిస్ ఎం.సత్యనారాయణమూర్తి 31.07.2020

Ksp

రాసుకో: మార్క్ ఎల్.ఆర్.

B/o
Ksp